

ΙΕΡΑ ΙΣΤΟΡΙΑ

1881-341

ΠΡΟΣ

ΧΡΗΣΙΝ ΤΩΝ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ

ΜΕΤΑ ΕΙΚΟΝΩΝ

ΠΑΛΑΙΑ ΔΙΑΘΗΚΗ

ΥΠΟ

ΙΓΝΑΤΙΟΥ ΜΟΣΧΑΚΗ

Υφηγητοῦ τῆς Θεολογίας ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ
καὶ Καθηγητοῦ τοῦ διδασκαλείου.

Δοκιμασία καὶ συστάσις τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος
Καὶ ἐγκρίσις τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐκκλησιαστικῶν
καὶ τῆς Δημ. ἐκπαιδεύσεως.

«Ἐτι πολλὰ ἔχω λέγειν ὑμῖν,
ἀλλ' οὐ δύνασθε βαστάζειν ἅρτι.»
(Ἰωάν. ις' 12).

ΕΚΔΟΣΙΣ Β'.

ἘΝ ἈΘΗΝΑΙΣ

ΠΑΡΑ ΤΩ ΕΚΔΟΤῃ: ΑΝΕΣΤΗ: ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗ:

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ «Θ ΚΟΡΑΗΣ»

1881

ΙΕΡΑ ΙΣΤΟΡΙΑ

1893

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΝ ΚΑΙ ΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΝ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟΝ

ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΟΜΟΝΟΜΙΑΝ

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗΝ ΠΑΤΡΙΔΑ

Πᾶν ἀντίτυπον μὴ φέρον τὴν ὑπογραφήν τοῦ συγγραφέως
καὶ τὴν σφραγίδα τοῦ ἐκδότου κατὰ τὴν ὥς κλειψίτυπον.

1 Η δημιουργία τοῦ κόσμου.

Ὁ Θεὸς ἐδημιούργησε τὸν κόσμον ἐκ τοῦ μηδενός. Διὰ μόνου τοῦ λόγου του ἔκαμε τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν, τὰ φυτὰ καὶ τὰ δένδρα, τὸν ἥλιον, τὴν σελήνην καὶ τὰ ἄστρα, τοὺς ἰχθῦς, τὰ πτηνὰ, καὶ τὰ διάφορα ζῶα. Τελευταῖον δὲ ἔκαμε τὸν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα καὶ ὁμοίωσιν ἑαυτοῦ καὶ ἐνεφύτησεν εἰς αὐτὸν πνοὴν ζωῆς, ἤτοι ψυχὴν ἀθάνατον, καὶ ὠνόμασεν αὐτὸν Ἀδάμ. Ἐπειδὴ δὲ εἶδεν ὁ Θεὸς ὅτι δὲν εἶναι καλὸν νὰ μένη ὁ ἄνθρωπος μόνος, ἔστειλεν εἰς αὐτὸν ὕπνον καὶ ἔλαβε μίαν ἀπὸ τὰς πλευράς του καὶ ἔκαμε τὴν πρώτην γυναῖκα, τὴν ὁποίαν ὠνόμασεν Εὐάν καὶ ἔδωκεν εἰς τὸν Ἀδάμ σύντροφον καὶ βοηθόν. Καὶ εἶδεν

ὁ Θεὸς ὅλα ὅσα ἔκαμε καὶ ἦσαν καλὰ λίαν. Ἄφου δὲ ἔτελειώσε τὰ ἔργα του, ὁ Θεὸς ἀνεπαύθη τὴν ἐβδόμην ἡμέραν, τὴν ὁποίαν διὰ τοῦτο ἠύλόγησε καὶ ἡγίασεν.

2 Ὁ παράδεισος.

Ἡ
Ὁ Θεὸς ἔθεσε τὸν Ἀδὰμ καὶ τὴν Εὐὰν εἰς κῆπον τερπνότατον, ὀνομαζόμενον παράδεισον, διὰ νὰ τὸν καλλιεργῶσι καὶ νὰ τὸν φυλάττωσι. Καὶ εἶπεν ὁ Θεὸς πρὸς αὐτούς. Ὅλα τὰ φυτὰ καὶ τὰ δένδρα τοῦ παραδείσου εἶναι εἰς τὴν ἐξουσίαν σας· ἐν δὲ μόνον δένδρον σᾶς ἀπαγορεύω νὰ ἐγγίσετε, τὸ δένδρον τῆς γνώσεως τοῦ καλοῦ καὶ κακοῦ. Ἄν φάγετε ἀπ' αὐτοῦ, ἀμέσως θὰ ἀποθάνετε. Ἄλλ' ὁ Ἀδὰμ καὶ ἡ Εὐὰ παρακούσαντες τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ ἔφαγον ἀπὸ τὸ ἀπαγορευμένον δένδρον. Τότε ὁ Θεὸς κατηράσθη αὐτούς καὶ τοὺς ἐδίωξεν ἀπὸ τὸν παράδεισον.

3. Κάϊν καὶ Ἄβελ.

Ἡ
Ὁ Ἀδὰμ καὶ ἡ Εὐὰ ἀπέκτησαν πολλὰ τέκνα, μεταξὺ τῶν ὁποίων δύο υἱούς, τὸν Κάϊν καὶ τὸν Ἄβελ. Ὁ Κάϊν ἔγινε γεωργός, ὁ δὲ Ἄβελ ποιμὴν. Ἐπρόσφεραν καὶ οἱ δύο θυσίαν εἰς τὸν Θεόν· καὶ ἡ μὲν θυσία τοῦ Ἄβελ ἤρρεσεν εἰς αὐτὸν, ὅχι ὅμως καὶ ἡ θυσία τοῦ

Κάιν. Ὁ Κάιν ὀργισθεὶς διὰ τοῦτο εἶπε πρὸς τὸν ἀδελφόν του Ἄβελ. Ἄς υπάγωμεν ἔξω εἰς τὴν πεδιάδα. Ἐκεῖ δὲ ὤρμησεν ἐναντίον αὐτοῦ καὶ τὸν ἐφόνευσεν. Ὁ Θεὸς ἠρώτησε τὸν Κάιν λέγων, ποῦ εἶναι ὁ ἀδελφός σου Ἄβελ; Δὲν γνωρίζω, ἀπεκρίθη ὁ Κάιν· μήπως ἐγὼ εἶμι φύλαξ τοῦ ἀδελφοῦ μου; Ἄλλ' ὁ Κύριος λέγει πρὸς αὐτόν, Τί ἔκαμες; τὸ αἷμα τοῦ ἀδελφοῦ σου βοᾷ πρὸς ἐμὲ ἐκ τῆς γῆς. Κατηραμένη νὰ ἦναι ἡ γῆ, τὴν ὁποῖαν ἐπότισες μὲ τὸ αἷμα τοῦ ἀδελφοῦ σου· νὰ τὴν ἐργάζεσαι καὶ καρπὸν νὰ μὴ σὲ διδῇ, στενάζων δὲ καὶ τρέμων νὰ πλανᾶσαι ἐπὶ τῆς γῆς. Ὁ δὲ Κάιν ἔφυγεν ἀπὸ τὸ πρόσωπον τοῦ Θεοῦ καὶ κατώκησεν εἰς τὴν χώραν Ναιὶδ πρὸς ἀνατολὰς τῆς Ἐδέν.

Ὁ Ἀδὰμ ἀπέκτησε καὶ ἄλλον υἱόν, ὀνόματι Σὴθ, ὁ ὁποῖος ἀντικατέστησε τὸν Ἄβελ. Μεαξὺ δὲ τῶν ἀπογόνων τοῦ Σὴθ ἀριθμοῦνται ὁ Μαθουσάλας, ὁ μακροβιώτατος ὄλων τῶν ἀνθρώπων, καὶ ὁ Λάμεχ, ὁ πατήρ τοῦ Νῶε.

4. Ὁ Κατακλυσμὸς.

Οἱ ἄνθρωποι ἐπληθύνοντο καὶ ἐκάστην, ἀλλὰ συγχρόνως ηὔξανον καὶ αἱ κακίαι τῶν ἀνθρώπων ἐπὶ τῆς γῆς. Διὰ τοῦτο ὁ Θεὸς ἀπεράσισε νὰ καταστρέψῃ τὸ ἀνθρώπινον γένος διὰ κατακλυσμοῦ. Μόνος δὲ

ὁ Νῶε ἦτο ἄνθρωπος δίκαιος καὶ εὐσεβής. Ἠλέησε λοιπὸν αὐτὸν ὁ Θεὸς καὶ τὸν διέταξε νὰ κατασκευάσῃ κιβωτὸν μεγάλην, νὰ ἐφοδιασθῇ μὲ τὰ ἀναγκαῖα τροφίμα καὶ νὰ ἔμβῃ εἰς αὐτὴν μὲ τὴν γυναῖκά του, μὲ τοὺς τρεῖς υἱοὺς του καὶ τὰς τρεῖς γυναῖκας τῶν υἱῶν του, νὰ πρὸλάβῃ δὲ καὶ ζεύγη ἀπὸ ὅλα τὰ ζῶα. Ὁ δὲ Νῶε ἐξετέλεσεν ὅλα ὅσα διέταξεν αὐτὸν ὁ Θεός. Τότε ἤνοιξαν αἱ πηγαὶ τῆς ἀβύσσου καὶ οἱ καταράχται τοῦ οὐρανοῦ καὶ βροχὴ ἀκατάπαυστος ἔπιπεν ἐπὶ τεσσαράκοντα ἡμέρας καὶ τεσσαράκοντα νύκτας. Τα ὕδατα ὑψώθησαν δεκαπέντε πῆγεις ὑπερά-

νω τῶν ὑψηλωτέρων ὄρεων. Καί οἱ ἄνθρωποι καί τὰ ζῶα ἐπνίγησαν, ἔμεινε δὲ μόνος ὁ Νῶε με τοὺς ἐντὸς τῆς κιβωτοῦ, ἡ ὁποία ἐπέπλεεν ἐπὶ τῶν ὑδάτων. Μετὰ ταῦτα τὸ ὕδωρ ἤρχισε νὰ ὀλιγοστεύῃ καὶ τὴν δεκάτην ἐβδόμην ἡμέραν τοῦ ἐβδόμου μηνὸς ἡ κιβωτὸς ἐστάθη ἐπάνω εἰς τὸ ὄρος Ἄραράτ. Μετὰ δὲ τεσσαράκοντα ἡμέρας ἐξέπεμψε τὸν κόρακα, ὁ ὁποῖος δὲν ἐπέστρεψεν. Ἐπειτα ἀπέστειλε τὴν περιστερὰν, ἡ ὁποία μὴ εὐρούσα τόπον νὰ σταθῇ ἐπέστρεψεν εἰς τὴν κιβωτόν. Μετὰ ἐπτὰ ἡμέρας ἀπέστειλε παλιν τὴν περιστερὰν, ἡ ὁποία ἐπέστρεψε τὸ ἑσπέρας φέρουσα εἰς τὸ ῥάμφος τῆς φύλλον ἐλαίας. Μετ' ἄλλας ἐπτὰ ἡμέρας ἐξέπεμψε καὶ πάλιν τὴν περιστερὰν, ἡ ὁποία ὁμῶς δὲν ἐπέστρεψε πλέον. Τότε βεβαιωθείς ὁ Νῶε ὅτι ἡ γῆ ἐξηράνθη ἐξῆλθεν ἀπὸ τὴν κιβωτόν με τὴν οἰκογένειάν του καὶ με ὅλα τὰ ζῶα καὶ προσέφερε θυσίαν εὐχαριστίας εἰς τὸν Θεόν. Ὁ Θεὸς ἐδέχθη τὴν θυσίαν καὶ ἐβεβαίωσεν ὅτι δὲν θὰ καταστρέψῃ πλέον διὰ κατακλυσμοῦ τὸ ἀνθρώπινον γένος. Ἡλόγησε δὲ τὸν Νῶε καὶ τοὺς υἱούς του Σὴμ, Χάμ καὶ Ἰάφεθ καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς. Αὐξάνεσθε καὶ πληθύνεσθε καὶ πληρώσατε τὴν γῆν καὶ κυριεύσατε αὐτήν.

δ. Πύργος Βαβέλ.

Μετὰ τὸν κατακλυσμὸν οἱ ἀπόγονοι τοῦ Νῶε ἐπληθύνθησαν πολὺ λαλοῦντες ὅλοι μίαν καὶ τὴν αὐτὴν γλῶσσαν. Ἐλθόντες δὲ εἰς τὴν πεδιάδα τῆς γῆς Σενναάρ, ἀπεφάσισαν, πρὶν διασπαρῶσι, νὰ κτίσωσιν ἐκεῖ πόλιν καὶ πύργον ὑψηλότατον, τοῦ ὁποίου ἡ κορυφή νὰ φθάνη ἕως εἰς τὸν οὐρανόν. Ἀλλ' ὁ Θεὸς θέλων νὰ τιμωρήσῃ τὴν ὑπερηφάνειάν των ἐσύγχυσε τὴν γλῶσσάν των καὶ ὁὐκ ἐνόει πλέον ὁ εἰς τὸν ἄλλον. Τιοιουτοτρόπως τὸ ἔργον των ἔμεινεν ἡμιτελὲς καὶ ἐπωνομάσθη διὰ τοῦτο Βαβέλ, ἧτοι σύγχυσις. Τότε οἱ ἄνθρωποι χωρισθέντες εἰς λαοὺς καὶ ἔθνη, διεσκορπίσθησαν εἰς ὅλην τὴν γῆν. Καὶ οἱ μὲν ἀπόγονοι τοῦ Σὴμ κατώκησαν εἰς τὴν Ἀσίαν, οἱ δὲ ἀπόγονοι τοῦ Χάμ εἰς τὴν Ἀφρικὴν καὶ οἱ ἀπόγονοι τοῦ Ἰάφεθ εἰς τὴν Εὐρώπην.

ε. Ἀβραάμ.

Οἱ ἄνθρωποι διασκορπισθέντες ἐλησμόνησαν τὸν ἀληθινὸν Θεὸν καὶ ἐλάτρευσαν τὸν ἥλιον, τὴν σελήνην, τὰ ἄστρα καὶ αὐτὰ τὰ φυτὰ καὶ τὰ ζῶα. Ὁ Θεὸς ἠθέλησε νὰ ἐκλέξῃ ἓνα λαόν, ὁ ὁποῖος νὰ διατηρήσῃ τὴν ἀληθῆ θρησκείαν καὶ ἐκ τοῦ ὁποίου ἔμελλε νὰ ἐξέλθῃ ὁ Σωτὴρ τοῦ κόσμου. Ὑπῆρχε δὲ ἄνθρωπός τις δίκαιος

καὶ εὐσεβῆς, ὀνόματι Ἀβραάμ, κατοικῶν εἰς Χαρρὰν τῆς Μεσοποταμίας. Τοῦτον ἐκάλεσεν ὁ Θεὸς εἰπὼν πρὸς αὐτὸν νὰ ἀφήσῃ τὴν πατρίδα του καὶ τοὺς συγγενεῖς του καὶ νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν γῆν, τὴν ὁποίαν θὰ τοῦ δείξῃ· ἐβεβαίωσε δὲ αὐτὸν ὅτι θὰ τὸν κάμῃ πατέρα μεγάλου ἔθνους, πατριάρχην τῶν Ἰουδαίων, καὶ ὅτι δι' αὐτοῦ θὰ εὐλογηθῶσιν ὅλαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς. Ὁ Ἀβραάμ ὑπακούσας εἰς τὸν Θεὸν ἀνεχώρησεν ἀπὸ τὴν πατρίδα του μὲ τὴν γυναῖκά του Σάρραν, μὲ τὸν ἀνεψιὸν του Λῶτ καὶ μὲ ὅλους τοὺς δούλους του καὶ τὰ ποιμνιά του καὶ ἦλθε καὶ κατώκησεν εἰς τὴν Χαναάν. Λῶτ ὁ ἀνεψιὸς τοῦ Ἀβραάμ κατώκησεν εἰς τὰ Σόδομα καὶ Γόμορρα· ἀλλ' ἡ διαφθορὰ καὶ ἡ ἀσέβεια ἐπροχώρησαν τόσον πολὺ εἰς τὰς πόλεις ταύτας, ὥστε ὁ Θεὸς πρὸς τιμωρίαν τῶν κατοικίων ἔριψε πῦρ ἀπὸ τὸν οὐρανὸν καὶ κατέκαυσεν αὐτούς. Μόνος δὲ ὁ Λῶτ καὶ αἱ θυγατέρες του ἐσώθησαν. Καὶ ὁ Ἀβραάμ καὶ ἡ Σάρρα ἦσαν ἤδη γέροντες, καὶ ὅμως δὲν εἶχον τέκνα· ἀλλ' ὁ Θεὸς ἀντήμειψε τὴν πίστιν τοῦ Ἀβραάμ καὶ ἡ Σάρρα εἰς τὸ γῆρας τῆς ἐγέννησεν υἱόν, τὸν ὁποῖον ὠνόμασαν Ἰσαάκ.

3. Θυσία τοῦ Ἰσαάκ.

Ὁ Θεὸς θέλων νὰ δοκιμάσῃ τὴν πίστιν τοῦ Ἀβραάμ

εἶπε πρὸς αὐτόν. Λάβε τὸν μονογενῆ καὶ ἀγαπητόν σου υἱὸν Ἰσαάκ καὶ φέρε τον εἰς τὸ ὄρος, τὸ ὅποιον θὰ σοῦ δείξω καὶ θυσιάτέ τον εἰς ἐμέ. Ὁ Ἀβραάμ ἀνεχώρησε συμπαραλαβὼν καὶ τὸν υἱὸν του Ἰσαάκ. Φθάσας δὲ μετὰ τρεῖς ἡμέρας εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους, ἐφόρτωσε τὸν Ἰσαάκ μὲ τὰ ξύλα τῆς θυσίας, αὐτὸς

δὲ ἔλαβε τὸ πῦρ καὶ τὴν μάχαιραν. Καθ' ὁδὸν ὁ Ἰσαάκ εἶπε πρὸς τὸν πατέρα του. Πάτερ μου, ἰδοὺ τὸ πῦρ καὶ τὰ ξύλα· ἀλλὰ ποῦ εἶναι τὸ πρόβατον, τὸ ὅποιον θὰ θυσιάσωμεν; Ὁ δὲ Ἀβραάμ ἀπεκρίθη, ὁ Θεὸς, τέκνον μου, θὰ φροντίσῃ δι' αὐτό. Ἦλθον ἐπὶ τέλους εἰς τὸν προσδιωρισμένον τόπον, καὶ ὁ Ἀβραάμ ἔκτισε θυσιαστήριον, ὅπου ἐσώρευσε ξύλα· θέσας δὲ τοὺς πόδας καὶ

τάς χεῖρας τοῦ Ἰσαάκ τὸν ἔθεσεν ἐπάνω εἰς τὸ θυσιαστήριον. Ἠπλώσεν ἔπειτα τὴν χεῖρά του καὶ ἔλαβε τὴν μάχαιραν διὰ νὰ σφάξῃ τὸν υἱὸν του. Ἄλλ' ἄγγελος Κυρίου ἐκάλεσεν αὐτὸν ἀπὸ τὸν οὐρανὸν καὶ εἶπεν. Ἀβραάμ, μὴ βάλῃς χεῖρα ἐπάνω εἰς τὸ παιδίον καὶ μὴ βλάψῃς αὐτό. Ἐγνώρισα τώρα ὅτι φοβεῖσαι τὸν Θεόν, διότι οὐδὲ τὸν ἀγαπητόν σου υἱὸν ἐλυπήθης δι' ἐμέ. Ὁ Ἀβραάμ στραφείς εἶδε πλησίον ἐκεῖ κριὸν, τὸν ὁποῖον λαβὼν ἐθυσίασεν ἀντὶ τοῦ υἱοῦ του. Τότε ὁ Θεὸς ἐβεβαίωσεν ἐκ νέου τὸν Ἀβραάμ, ὅτι θὰ πληθύνῃ τὸ γένος του ὡς τὰ ἄστρα τοῦ οὐρανοῦ καὶ ὡς τὴν ἄμμον τῆς θαλάσσης καὶ ὅτι ἐκ τοῦ γένους του θὰ εὐλογηθῶσι πάντα τὰ ἔθνη τῆς γῆς.

8. Γάμος τοῦ Ἰσαάκ.

Μετὰ τὸν θάνατον τῆς Σάρρας ὁ Ἀβραάμ πλήρης ἡμερῶν ἐπεθύμησε νὰ εὕρῃ νύμφην διὰ τὸν Ἰσαάκ. Ἐκίλεσε λοιπὸν τὸν πιστὸν δοῦλόν του Ἐλιέζερ καὶ τὸν διέταξε νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν πατρίδα του Μεσοποταμίαν νὰ ζητήσῃ ἐκ τῶν συγγενῶν του νύμφην διὰ τὸν Ἰσαάκ. Ὁ Ἐλιέζερ λαβὼν δέκα καμήλους καὶ πολλὰ δῶρα ὑπῆγεν εἰς τὴν Μεσοποταμίαν, εἰς τὴν πόλιν Ναχωρ, ὅπου κατῴκει Ναχωρ ὁ ἀδελφὸς τοῦ Ἀβραάμ. Ἐγονάτισε τὰς καμήλους του πλησίον τοῦ φρέατος, τὸ ὁποῖον ἦτο ἔξω τῆς πόλεως καὶ προστηχῆθη εἰς τὸν Θεὸν εἰ-

πών. Κύριε, δός νά ἦναι ἡ νύμφη τοῦ Ἰσαάκ ἡ κόρη ἐκείνη, ἀπό τήν ὅποιαν θά ζητήσω ὕδωρ καί θά δώσῃ νά πῖω καί ἐγώ καί αἱ κάμηλοί μου. Μόλις εἶπε ταῦτα, καί ἰδοῦ ἔρχεται ἡ Ῥεβέκκα θυγάτηρ τοῦ Βαβουήλ, υἱοῦ τοῦ Ναχώρ, κόρη ὠραισιότατη καί πλήρης χαρίτων. Ἀφοῦ ἐγέμισε τήν ὑδρίαν της, ὁ Ἐλιέζερ εἶπε πρὸς αὐτήν. Δός μοι νά πῖω ὀλίγον ὕδωρ ἀπό τήν ὑδρίαν σου. Ἡ δὲ Ῥεβέκκα προθύμως ἔδωκεν εἰς αὐτόν νά πῖῃ καί ἐπότισε καί τὰς καμήλους του. Τότε ὁ Ἐλιέζερ ἐπέσπερεν εἰς τήν Ῥεβέκκαν πολύτιμα δῶρα καί τήν ἠρώτησε τίνος εἶναι θυγάτηρ καί ἂν εἰς τήν πατρικήν της οἰκίαν ὑπάρχει τόπος διὰ νά καταλύσῃ. Ἡ δὲ κόρη ἀπεκρίθη, εἶμαι θυγάτηρ τοῦ Βαβουήλ, υἱοῦ τοῦ Ναχώρ. Εἰς τήν οἰκίαν μας ἔχομεν τόπον διὰ νά καταλύσῃς καί τροφήν ἀρκετήν. Ταῦτα ἀκούσας ὁ Ἐλιέζερ ἔκλινε καί εὐχαρίστησε τὸν Θεόν, ἡ δὲ Ῥεβέκκα ἔδραμεν εἰς τήν οἰκίαν της καί διηγήθη τὰ γενόμενα. Ὁ Λάβαν, ὁ ἀδελφὸς τῆς Ῥεβέκκας ἔδραμεν ἀμέσως εἰς προὑπάντησιν τοῦ Ἐλιέζερ, τὸν ὅποιον ἔφερεν εἰς τήν οἰκίαν του καί ἠτοίμασε τράπεζαν διὰ νά τὸν φιλοξενήσῃ. Ἀλλ' ὁ Ἐλιέζερ εἶπε· Δὲν θά φάγω, πρὶν σᾶς εἶπω, διατι ἦλθον καί ἐξέθηκε τὸν σκοπὸν τῆς ἐλεύσεώς του. Οἱ γονεῖς τῆς Ῥεβέκκας ἀποκριθέντες εἶπον. Τὸ πρᾶγμα τοῦτο προέρχεται ἐκ τοῦ Θεοῦ, ὥστε ἡμεῖς δὲν δυνάμεθα νά ἐναντιωθῶμεν. Ἰδοῦ ἡ Ῥεβέκ-

κα, λάβε την εις γυναίκα του 'Ισαάκ του κυρίου σου. Τὴν δὲ ἐπιούσαν ἀνεχώρησεν ἀμέσως ὁ 'Ελιέζερ εἰς Χαναάν μετὴν 'Ρεβέκκαν καὶ τὰς δούλας της. Ὅτε ἐπλησίαζον εἰς Χαναάν, ὁ 'Ισαάκ τοὺς εἶδε μακρόθεν καὶ ἦλθεν εἰς προὔπαντησιν αὐτῶν καὶ λαβὼν τὴν 'Ρεβέκκαν τὴν ᾠδήγησεν εἰς τὴν σκηνὴν τῆς μητρὸς του καὶ τὴν ἐνυμφεύθη.

9. 'Ισαῦ καὶ 'Ιακώβ.

Ὁ 'Αβραάμ εἶχεν ἡδὴ ἀποθάνει εἰς ἡλικίαν 175 ἐτῶν καὶ ἡ 'Ρεβέκκα ἐγέννησε δύο υἱοὺς διδύμους, ἐκ τῶν ὁποίων ὁ μὲν πρῶτος ὠνομάσθη 'Ησαῦ, ὁ δὲ δεύτερος 'Ιακώβ. Ὁ 'Ησαῦ ἦτο δασύτριχος καὶ κυνηγὸς ἄριστος καὶ διέτριβε συνήθως εἰς τοὺς ἀγρούς· ὁ 'Ιακώβ ἦτο μαλακὸς καὶ ἔζη πλησίον τῆς μητρὸς του. Ὁ 'Ισαάκ ἠγάπα τὸν 'Ησαῦ καὶ ἔτρωγεν ἀπὸ τὸ κυνήγιόν του, ἡ 'Ρεβέκκα ἠγάπα τὸν 'Ιακώβ. Μίαν ἡμέραν ὁ 'Ιακώβ ἐμαγαίρευε φακὴν, ὅτε ὁ 'Ησαῦ ἐλθὼν ἀπὸ τὸν ἀγρὸν πεινασμένος εἶπε πρὸς αὐτόν: Δός μου ἀπὸ τὸ φαγητὸν τοῦτο, διότι πεινώ. Ὁ δὲ 'Ιακώβ ἀπεκρίθη. Θὰ σοῦ δώσω, ἂν μοῦ πωλήσῃς τὰ πρωτοτόκιά σου. Ὁρκίζομαι ὅτι σοῦ τὰ δίδω, εἶπεν ὁ 'Ησαῦ. Καὶ οὕτως ὁ 'Ιακώβ ἔλαβε τὰ πρωτοτόκια τοῦ 'Ησαῦ ἀντὶ ὀλίγου ἄρτου καὶ φακῆς.

Ὁ Ἰσαὰκ ἐγήρασεν ἤδη καὶ ἦτο τυφλός. Ἐκάλεσε λοιπὸν μίαν ἡμέραν τὸν Ἡσαῦ καὶ εἶπε πρὸς αὐτόν. Βλέπεις, τέκνον μου, ὅτι ἐγήρασα καὶ δὲν γνωρίζω τὴν ἡμέραν τοῦ θανάτου μου. Ὑπαγε νὰ κυνηγήσῃς καὶ παρασκευάσῃς τὸ φαγητὸν, τὸ ὅποιον ἀγαπῶ καὶ φέρε μού το νὰ φάγω καὶ νὰ σέ εὐλογήσω πρὶν ἀποθάνω. Ἡ Ῥεβέκκα ἤκουσε τοῦτο· καὶ λαβοῦσα τὰ φορέματα τοῦ Ἡσαῦ ἐνέδυσε μετὰ αὐτὰ τὸν Ἰακώβ, καὶ ἐσκέπασε τὰς χεῖρας καὶ τὸν λαιμὸν του μετὰ τὸ δέριμα ἐριφίου καὶ τὸν ἔστειλε νὰ προσφέρῃ εἰς τὸν πατέρα του τὰ φαγητὰ, τὰ ὅποια αὐτὴ εἶχεν ἐτοιμάσει. Ὁ Ἰσαὰκ τὸν ἠρώτησε, πῶς ἐπέστρεψε τόσον ὀλίγῳρα· ψηλαφήσας δὲ αὐτὸν εἶπεν· Ἡ μὲν φωνὴ εἶναι φωνὴ Ἰακώβ, αἱ δὲ χεῖρες, χεῖρες Ἡσαῦ. Ἀφοῦ δὲ ἔφαγεν, ἠύλόγησε τὸν Ἰακώβ.

Μετ' ὀλίγον ἔφθασε καὶ ὁ Ἡσαῦ καὶ ἐζήτησε τὴν εὐλογίαν τοῦ πατρός του. Μαθὼν δὲ ὅτι ὁ Ἰακώβ ἔλαβε δι' ἀπάτης τὴν πατρικὴν εὐλογίαν ὠργίσθη καὶ κλαίων παρεκάλεσε τὸν πατέρα του νὰ εὐλογήσῃ καὶ αὐτόν. Ὁ Ἰσαὰκ συγκινηθεὶς εὐλόγησε καὶ τὸν Ἡσαῦ, εἰπὼν ὅτι θὰ δουλεύσῃ τὸν ἀδελφόν του, ἀλλ' ὅτι μίαν ἡμέραν θὰ ἐλευθερωθῇ.

10. Φυγή τοῦ Ἰακώβ.

Ὁ Ἡσαῦ λοιπὸν ἐμίσει τὸν Ἰακώβ καὶ ἀπεφάσισε νὰ τὸν φονεύσῃ, ἀφοῦ ἀποθάνῃ ὁ πατήρ. Τοῦτο μαθόντες ὁ Ἰσαάκ καὶ ἡ Ῥεβέκκα, ἐσυμβούλευσαν τὸν Ἰακώβ νὰ φύγῃ κρυφίως εἰς τὴν Μεσοποταμίαν διὰ νὰ λάβῃ γυναῖκα μίαν ἀπὸ τὰς θυγατέρας τοῦ Λάβαν, ἀδελφοῦ τῆς Ῥεβέκκας. Ὁ Ἰακώβ ἀνεχώρησε. Τὴν νύκτα δὲ ἔφθασεν εἰς τόπον τινά, ὅπου καὶ ἐκοιμήθη ἔχων τὴν κεφαλὴν ἐπὶ λίθου. Εἰς τὸν ὕπνον του εἶδε κλίμακα, τῆς ὁποίας ἡ μὲν βᾶσις ἐστηρίζετο εἰς τὴν γῆν, ἡ δὲ κορυφή εἰς τὸν οὐρανόν, καὶ οἱ ἄγγελοι τοῦ Θεοῦ ἀνέβαινον καὶ κατέβαινον εἰς αὐτὴν· ὁ δὲ Θεὸς ἰστάμενος ἐπάνω εἰς αὐτὴν εἶπε πρὸς αὐτόν· Ἐγὼ εἶμαι ὁ Θεὸς Ἀβραάμ τοῦ πατρός σου καὶ ὁ Θεὸς Ἰσαάκ. Τὴν γῆν, ὅπου κοιμᾶσαι, θὰ δώσω εἰς σὲ καὶ εἰς τοὺς ἀπογόνους σου. Διὰ σοῦ καὶ διὰ τῆς γενεᾶς σου θὰ εὐλογηθῶσιν ὅλα τὰ ἔθνη τῆς γῆς.

Ὁ Ἰακώβ ἔφθασεν εἰς Μεσοποταμίαν πρὸς τὸν Λάβαν, ὁ ὁποῖος κατῴκει εἰς Χαρράν. Εἶχε δὲ ὁ Λάβαν δύο θυγατέρας, τὴν μὲν πρεσβυτέραν Λεῖαν, ἣτις ἔπασχε τοὺς ὀφθαλμούς, τὴν δὲ νεωτέραν Ῥαχήλ, ἣτις ἦτο πολὺ ὠραία. Ὁ Ἰακώβ ἐζήτησε τὴν Ῥαχήλ εἰς γυναῖκα, ὑπηρετήσας δι' αὐτὴν εἰς τὰ ποιμνία τοῦ Λάβαν ἑπτὰ ἔτη. Ἀλλὰ μετὰ ἑπτὰ ἔτη ὁ Λάβαν ἔδω-

κεν εἰς αὐτὸν τὴν Λαίαν. Ὅθεν ὁ Ἰακώβ ἠναγκάσθη νὰ ὑπηρετήσῃ ἄλλα ἑπτὰ ἔτη διὰ νὰ λάβῃ καὶ τὴν Ῥαχήλ.

11 Ἐπιστροφὴ τοῦ Ἰακώβ.

Ὁ Ἰακώβ μετὰ ἀπουσίαν εἴκοσιν ἐτῶν ἀπεφάσισε νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν πατρίδα του. Ἐιστρέφων δὲ ἦτο εἰς ἀγωνίαν φοβούμενος τὴν ὀργὴν καὶ τὸ μῖσος τοῦ ἀδελφοῦ του Ἡσαῦ. Ἀλλ' ὁ Θεὸς ἐνίσχυσε τὸν Ἰακώβ φανερωθεὶς εἰς αὐτὸν καθ' ὕπνον. Θέλων δὲ ὁ Ἰακώβ νὰ καταπραύνη τὸν Ἡσαῦ, προέπεμψεν εἰς αὐτὸν δῶρα πλούσια· ἀλλ' ὁ Ἡσαῦ δὲν ἐδέχθη αὐτά. Ὅτε δὲ ὁ Ἰακώβ ἐπλησιάξεν, ὁ Ἡσαῦ ἤλθεν εἰς προὔπαντησιν αὐτοῦ, τὸν ἐνηγκαλίσθη, καὶ πεσὼν ἐπὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ ἐκλαυσε καὶ τὸν κατεφίλησεν.

12 Ἰωσήφ.

Ὁ Ἰακώβ εἶχε δώδεκα υἱοὺς, τῶν ὁποίων τὰ ὀνόματα εἶναι τὰ ἑξῆς: Ῥουβὴν, Συμεὼν, Λευὶ, Ἰούδας, Ἰσάχαρ, Ζαβουλὼν, Δάν, Νεφθαλεὶμ, Γὰδ, Ἀσήρ, Ἰωσήφ καὶ Βενιαμίν. Ἠγάπα δὲ ὁ Ἰακώβ περισσότερον ἀπὸ ὅλους τὸν Ἰωσήφ, τὸν ὁποῖον καὶ ἐνέδωκε φόρεμα ποικιλόχρουν. Τοῦτο ἐκίνησεν ἐναντίον τοῦ Ἰωσήφ τὸν φθόνον τῶν ἀδελφῶν του. Ὁ φθόνος δὲ οὗτος ἠὔξησεν

Πώλησις τοῦ Ἰωσήφ.

ἔτι περισσότερον, ὅτε ὁ Ἰωσήφ διηγήθη εἰς τοὺς ἀδελφούς του δύο ἐνύπνια, τὰ ὅποια προέλεγον ὅτι οὗτοι ἐμελλόν ποτε νὰ τὸν προτκυνήσωσι.

Μίαν ἡμέραν οἱ ἀδελφοὶ τοῦ Ἰωσήφ ἔβοσκον τὰ πρόβατα τοῦ πατρός των εἰς τοὺς ἀγροὺς καὶ ὁ Ἰακώβ ἔπεμψε τὸν Ἰωσήφ διὰ νὰ ἴδῃ τί γίνονται οἱ ἀδελφοὶ του. Οὗτοι δὲ ἰδόντες μακρόθεν τὸν Ἰωσήφ εἶπον Ἰδοῦ, ἔρχεται ὁ ἐνυπνιαστής· ἄς τὸν φονεύσωμεν. Ἄς εἰπώμεν δὲ εἰς τὸν πατέρα ὅτι ἄγριον θηρίον τὸν ἔφαγε. Μὴ

τὸν φονεύσετε, εἶπεν ὁ 'Ρουβήμ· μὴ χύσετε τοῦλάχιστον τὸ αἷμά του. Ἀφήτατέ τον εἰς ἓνα λάκκον ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἐρήμου. Ταῦτα δὲ εἶπε σκοπεύων ἐπειτὰ νὰ τὸν σώσῃ. Ἄμα ἔφθασεν ὁ Ἰωσήφ, οἱ ἀδελφοί του τὸν ἐξέδυσαν τὸ ποικιλόχρουν φόρεμα καὶ τὸν ἔρριψαν εἰς τὸν λάκκον. Ἐπειτα δὲ κατὰ προτροπὴν τοῦ Ἰούδα τὸν ἀνέσυραν καὶ τὸν ἐπώλησαν εἰς ἐμπόρους Ἰσμαηλίτας, οἱ ὅποιοι διέβαινον ἐκεῖθεν καὶ ὑπήγαγαν εἰς τὴν Αἴγυπτον. Τότε οἱ ἀδελφοί του χρίσαντες τὸ ποικιλόχρουν αὐτοῦ φόρεμα μὲ αἷμα ἐριφίου, τὸ ἔφεραν εἰς τὸν πατέρα του λέγοντες· Εὐρομεν τὸ φόρεμα τοῦτο, μήπως εἶναι τοῦ υἱοῦ σου ; Ὁ πατὴρ τὸ ἀνεγνώρισε καὶ ἔκραξεν· Εἶναι τὸ φόρεμα τοῦ υἱοῦ μου· θηρίον ἄγριον ἔφαγε τὸν Ἰωσήφ. Καὶ ἔσχισε τὰ ἐνδύματά του καὶ ἐκκλύφθη μὲ σάκκον καὶ ἐθρήνει τὸν θάνατον τοῦ ἀγαπητοῦ υἱοῦ του καὶ ἔλεγε. Μὲ τὴν λύπην τοῦ υἱοῦ μου θά καταβῶ εἰς τὸν τάφον.

13. Ὁ Ἰωσήφ ἐν Αἰγύπτῳ.

Οἱ Ἰσμαηλίται ἐμποροὶ φθάσαντες εἰς τὴν Αἴγυπτον, ἐπώλησαν τὸν Ἰωσήφ εἰς ἄνθρωπὸν τινα ἐπίσημον, ὀνόματι Πεπεφρῆν. Ὁ Πεπεφρῆς ἠγάπησε τὸν Ἰωσήφ καὶ ἐνεπιστεύθη εἰς αὐτὸν τὴν οἰκονομίαν τοῦ οἴκου του, διότι ἔβλεπεν ὅτι ἦτο εὐσεβὴς καὶ ἐνάρετος. Ἄλλ' ἢ

σύζυγος τοῦ Πεπεφρῆ ἦτο κακῆ· καὶ ἐπειδὴ ὁ Ἰωσήφ
δὲν τὴν ἤκουε, τὸν ἐσυκοφάντησεν εἰς τὸν ἄνδρα τῆς,
ὁ ὁποῖος πιστεύσας εἰς αὐτὴν τὸν ἔρριψεν εἰς τὴν φυ-
λακὴν. Ἀλλὰ καὶ ἐνταῦθα ὁ ἀγαθὸς Ἰωσήφ εἰλκυσε
τὴν ἀγάπην τοῦ δεσμοφύλακος, ὁ ὁποῖος τὸν ἔκαμεν ἐ-
πιστάτην τῶν λαιπῶν δεσμοτῶν. Εἰς τὴν ἰδίαν φυλα-
κὴν ὑπῆρχον καὶ ὁ ἀρχιαινοχόος καὶ ὁ ἀρχισιτοποιὸς
τοῦ Φαραώ. Καὶ οἱ δύο οὗτοι εἶδον ὄνειρα, τὰ ὅποια ὁ
Ἰωσήφ ἐξήγησεν ὡς ἐξῆς. Εἰς μὲν τὸν ἀρχιαινοχόον εἶ-
πεν ὅτι μετὰ τρεῖς ἡμέρας ὁ Φαραώ θὰ τὸν ἐπανα-
φέρῃ εἰς τὸ ἀξίωμα του, τὸν παρεκάλεσε δὲ νὰ μὴ
λήσμονῆσῃ τότε τὸν Ἰωσήφ· εἰς δὲ τὸν ἀρχισιτοποιὸν
ὅτι μετὰ τρεῖς ἡμέρας θὰ τὸν ἀποκεφαλῆσῃ ὁ Φαραώ.
Καὶ τῶ ὄντι μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἐγένετο ὅ,τι ὁ Ἰωσήφ
προεῖπεν. Ἀλλ' ὁ ἀρχιαινοχόος ἐλησμονῆσεν τὸν Ἰωσήφ.

14. Ἀνύψωσις τοῦ Ἰωσήφ.

Δύο ἔτη μετὰ ταῦτα ὁ Φαραώ εἶδεν ὄνειρον. Εἶδεν
ὅτι ἀνέβαινον ἀπὸ τὸν ποταμὸν ἑπτὰ παχεῖαι βόες, κα-
τόπιν δὲ ἀνέβαινον ἄλλαι ἑπτὰ ἰσχναί, αἱ ὁποῖαι κατέ-
φαγον τὰς παχείας. Εἶδὲ προσέτι ὅτι ἐβλάστησαν ἑπτὰ
στάχυς καλοὶ καὶ κατόπιν ἐβλάστησαν ἄλλοι ἑπτὰ στά-
χυς λεπτοὶ καὶ ξηροὶ, οἱ ὁποῖαι κατέπιον τοὺς καλοὺς.
Ὁ Φαραώ παραχθὴς ἐπροσχάλεσεν ὅλους τοὺς σοφοὺς

καὶ ὄνειροκρίτας τῆς Αἰγύπτου· ἀλλὰ κανεὶς δὲν ἠδυνήθη νὰ ἐξηγήσῃ τὰ ὄνειρά του. Τότε ὁ ἀρχαιονοχός ἐνθυμήθη τὸν Ἰωσήφ, ὁ ὁποῖος προσκληθεὶς ἐξήγησε τὰ ὄνειρα τοῦ Φαραῶ. Καὶ τὰ δύο ὄνειρα, εἶπε, σημαίνουσιν ἓν καὶ τὸ αὐτὸ πρᾶγμα. Αἱ ἑπτὰ παχεῖαι βόες καὶ οἱ ἑπτὰ καλοὶ στάχυς εἶναι ἑπτὰ ἔτη ἀφθονίας· αἱ δὲ ἑπτὰ ἰσχναὶ βόες καὶ οἱ ἑπτὰ λεπτοὶ στάχυς εἶναι ἑπτὰ ἔτη σιτοδείας, τὰ ὁποῖα θὰ διαδεχθῶσι τὰ ἑπτὰ ἔτη τῆς ἀφθονίας. Συνεβούλευσε λοιπὸν τὸν Φαραῶ νὰ διορίσῃ ἄνδρα συνετὸν καὶ ἱκανὸν, ὁ ὁποῖος νὰ συναῖξῃ εἰς ἀποθήκας τὸ περίσσευμα τοῦ εἰσοδήματος τῶν ἑπτὰ ἔτων τῆς ἀφθονίας διὰ νὰ ἐπαρκέσῃ εἰς τὰ ἑπτὰ ἔτη τῆς σιτοδείας. Ἡ ἐξήγησις αὕτη ἤρесе τόσο πολὺ εἰς τὸν Φαραῶ, ὥστε ἀνέθηκεν εἰς τὸν Ἰωσήφ τὸ ἔργον τοῦτο καὶ τὸν διώρισε δεῦτερον ἄρχοντα ὅλης τῆς Αἰγύπτου.

15. Ὁ Ἰωσήφ καὶ οἱ ἀδελφοὶ του.

Τὰ ἑπτὰ ἔτη τῆς ἀφθονίας παρήλθον, ἤρχισαν δὲ τὰ ἔτη τῆς σιτοδείας. Ἡ πείνα ἦτο γενικὴ, καὶ ὁμοῦς εἰς ὅλην τὴν Αἴγυπτον ὑπῆρχε σίτος, τὸν ὁποῖον ἐπώλει ὁ Ἰωσήφ ἀνοίξας τὰς ἀποθήκας. Ἡ πείνα ἐφθασε καὶ εἰς τὴν Χαναάν, ὅπου κατῴκει ὁ Ἰακώβ. Μαθὼν δὲ

ὁ Ἰακώβ ὅτι πωλεῖται σῖτος εἰς τὴν Αἴγυπτον ἔπει-
ψεν ἐκεῖ τοὺς υἱοὺς του διὰ νὰ ἀγοράσωσιν, ἐκράτησε
δὲ μόνον τὸν νεώτερον Βενιαμίν. Οἱ υἱοὶ τοῦ Ἰακώβ ἐλ-
θόντες εἰς τὴν Αἴγυπτον ἐπροσκύνησαν τὸν Ἰωσήφ,
ἀλλὰ δὲν τὸν ἐγνώρισαν. Ὁ Ἰωσήφ ὁμως τοὺς ἐγνώρισεν,
ἀλλ' ἐπροσποιήθη ὅτι θεωρεῖ αὐτοὺς κατασκόπους. Οὗ-
τοι δὲ εἶπον, ὄχι, Κύριε, δὲν εἴμεθα κατάσκοποι, ἀλλ'
ἦλθομεν νὰ ἀγοράσωμεν τροφάς. Οἱ δοῦλοί σου εἴμεθα
δώδεκα ἀδελφοί, υἱοὶ ἐνὸς ἀνθρώπου ἀπὸ Χαναάν· ὁ μὲν
νεώτερος ἔμεινε πλησίον τοῦ πατρός μας, ὁ δὲ ἄλλος
δὲν ὑπάρχει. Εἶπτε κατάσκοποι, ἀπεκρίθη ὁ Ἰωσήφ.
Δὲν θὰ ἀναχωρήσετε ἀπ' ἐδῶ, πρὶν ἔλθῃ ὁ νεώτερος ἀ-
δελφός σας. Πέμψατε ἓνα ἀπὸ σᾶς νὰ τὸν φέρῃ διὰ νὰ
ἴδῶ, ἂν λέγετε τὴν ἀλήθειαν· εἰδὲ μὴ, εἶπτε κατάσκο-
ποι. Οἱ ἀδελφοὶ ὑπήκουσαν καὶ εἶπον μεταξύ των ἑ-
βραϊστί. Δικαίως πάσχομεν ταῦτα, διότι ἐδείχθημεν
πολὺ σκληροὶ εἰς τὸν ἀδελφόν μας. Ὁ Ἰωσήφ ἀκούσας
ταῦτα συνεκινήθη καὶ παραμερίσας ἔκλαυσεν. Ἐπειτα
ἐπανῆλθε καὶ ἐπέτρεψε νὰ ἀναχωρήσωσιν, ἐκράτησε δὲ
μόνον τὸν Συμεών. Διέταξε δὲ νὰ γεμίσωσι τοὺς σάκ-
κους των σῖτον καὶ νὰ θέσωσι κρυφίως εἰς αὐτοὺς τὰ
χρήματά των. Ἐπιτρέψαντες εἰς Χαναάν ἤνοιξαν τοὺς
σάκκους καὶ εὗρον μὲ ἐκπληξίν των τὰ χρήματα. Διη-
γήθησαν ἔπειτα τὰ γενόμενα εἰς τὸν Ἰακώβ, ὁ ἄποῖος
μὲ λύπην μεγάλην εἶπεν. Ὁ Ἰωσήφ δὲν ὑπάρχει πλέον·

ὁ Συμεὼν εἶναι δέσμιος, καὶ θέλετε νὰ μοῦ ἀφαιρέσετε καὶ τὸν Βενιαμὴν ; Ὁχι, ὁ υἱός μου δὲν θὰ ἔλθῃ μὲ σᾶς.

Ἐν τούτοις ὁ σῖτος ἐτελείωσε, καὶ ὁ Ἰακώβ ἤναγκάσθη νὰ στείλῃ εἰς Αἴγυπτον μὲ τοὺς λοιποὺς υἱοὺς του καὶ τὸν Βενιαμὴν. Φθάσαντες οὗτοι εἰς τὴν Αἴγυπτον, παρουσιάσθησαν εἰς τὸν Ἰωσήφ, ὁ ὁποῖος τοὺς ἐδέχθη φιλοφρόνως. Τοὺς ἠρώτησε περὶ τοῦ πατρὸς των, οὗτοι δὲ ἀπεκρίθησαν ὅτι ζῆ καὶ ὑγιαίνει. Ἰδὼν δὲ τὸν Βενιαμὴν συνεκινήθη πολὺ καὶ εἰσελθὼν εἰς ἰδιαιτέρον δωμάτιον ἔκλαυσεν. Ἐπειτα ἐπέστρεψε καὶ τοὺς ἐκάλεσεν εἰς τὴν τράπεζαν τάξας αὐτοὺς καθ' ἡλικίαν καὶ δώσας εἰς τὸν Βενιαμὴν μερίδα πενταπλασίαν. Τοῦτο ἐξέπληξεν αὐτούς.

16. Ὁ Ἰωσήφ φανερώνεται εἰς τοὺς ἀδελφούς του.

Μετὰ ταῦτα ὁ Ἰωσήφ διέταξε τὸν οἰκονόμον του νὰ γεμίσῃ τοὺς σάκκους τῶν ἀδελφῶν του σῖτον καὶ νὰ θέσῃ πάλιν τὸ ἀργύριον εἰς ἑνὸς ἐκάστου τὸν σάκκον. Εἰς δὲ τοῦ Βενιαμὴν τὸν σάκκον διέταξε νὰ θέσῃ καὶ τὸ ἀργυροῦν ποτήριον αὐτοῦ. Τὴν ἐπιούσαν τὸ πρῶτ' ἀνεχώρησαν ἀλλὰ μόλις ἐξῆλθον τῆς πόλεως καὶ ὁ οἰ-

κονόμος τούς κατεδίωξε κατὰ διαταγὴν τοῦ Ἰωσήφ καὶ τούς συνέλαβε λέγων, ὅτι ἔκλεψαν τὸ ἀργυροῦν ποτήριον τοῦ κυρίου του. Οἱ ἀδελφοὶ διεμαρτυρήθησαν καὶ εἶπον. "Ἄν κανεὶς ἀπὸ ἡμᾶς ἔκλεψε τὸ ποτήριον, ἄς θανατωθῆ. Θέσαντες δὲ τούς σάκκους εἰς τὴν γῆν, ἤνοιξαν αὐτοὺς καὶ τὸ ἀργυροῦν ποτήριον εὑρέθη εἰς τὸν σάκκον τοῦ Βενιαμίν. Τότε οἱ ἀδελφοὶ ἔσχισαν τὰ φορέματά των ἀπὸ τὴν λύπην των καὶ ἐπέστρεψαν εἰς τὴν πόλιν. Ὁ Ἰωσήφ τούς ἐπέπληξε σφοδρότατα· οὗτοι δὲ μὴ εἰξεύροντες τί ν' ἀποκριθῶσιν εἶπον· Ἰδοὺ ὄλοι εἴμεθα δοῦλοί σου." Ὅχι, ἀπεκρίθη ὁ Ἰωσήφ, δοῦλός μου θὰ μείνῃ μόνον ἐκεῖνος, εἰς τὸν ὅποιον εὑρέθη τὸ ποτήριον· οἱ ἄλλοι θ' ἀνωχωρήσετε. Τότε λέγει ὁ Ἰούδας πρὸς τὸν Ἰωσήφ. Κύριε, ἐγὼ μένω δοῦλός σου· ἀλλ' ἄφες τὸν Βενιαμίν νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὸν πατέρα μας· διότι ἂν ἡμεῖς μόνοι ἐπιστρέψωμεν χωρὶς τὸν Βενιαμίν, ὁ πατήρ μας θὰ ἀποθάνῃ ἀπὸ τὴν λύπην. Ὁ Ἰωσήφ δὲν ἠδυνήθη πλέον νὰ κρατηθῆ. Διέταξε νὰ ἐξέλθωσιν ὄλοι οἱ παρόντες καὶ πλήρης δακρύων εἶπε πρὸς τούς ἀδελφούς του. Ἐγὼ εἶμαι ὁ Ἰωσήφ· ἐγὼ εἶμαι ὁ ἀδελφός σας, τὸν ὅποιον ἐπωλήσατε. Ζῆ ἀκόμη ὁ πατήρ μου; Πλησιάσατε· μὴ λυπεῖσθε, ὅτι με ἐπωλήσατε, διότι ὁ Θεὸς ἐπέτρεψε τοῦτο διὰ τὴν σωτηρίαν σας. Σπεύσατε ν' ἀναγγείλετε τοῦτο εἰς τὸν πατέρα μου καὶ νὰ τὸν παρακινήσετε νὰ ἔλθῃ ἐδῶ μὲ ὄλην τὴν

οικογένειάν του, διότι ἡ πείνα θὰ ἐξακολουθήσῃ ἀκόμη.
Ἐπειτα πεσὼν εἰς τὸν τράχηλον τοῦ Βενιαμὴν ἐκλαυσε,
κατεφίλησε δὲ κλαίων καὶ τοὺς λοιποὺς ἀδελφούς του.

17. Ὁ Ἰακώβ ἐν Αἰγύπτῳ.

Οἱ ἀδελφοὶ τοῦ Ἰωσήφ ἀνεχώρησαν φέροντες πλούσια δῶρα. Καὶ ὁ Φαραὼ δὲ μαθὼν τὰ γενόμενα, ἐπέμψε πολύτιμα δῶρα καὶ ἀμάξας διὰ νὰ μεταφέρωσι τὸν Ἰακώβ. Ὁ Ἰακώβ δὲν ἠδύνατο νὰ πιστεύσῃ ὅτι ζῆ ὁ Ἰωσήφ· ἀλλ' ἀφοῦ εἶδε τὰ δῶρα καὶ τὰς ἀμάξας ἐπίστευσε καὶ εἶπε, Θεέ μου, τίποτε πλέον δὲν ζητῶ ὁ υἱός μου ὁ Ἰωσήφ ζῆ ἀκόμη· θὰ ὑπάγω νὰ τὸν ἴδω πρὶν ἀποθάνω. Καὶ παρευθὺς ὁ Ἰακώβ μετέβη εἰς τὴν Αἴγυπτον μὲ τοὺς υἱούς του καὶ τοὺς ἐγγονούς του, οἱ ὅποιοι ἠριθμοῦντο εἰς ἐξήκοντα ἕξ ἐκτὸς τῶν γυναικῶν. Ὁ Ἰωσήφ εἶχεν ἐξέλθει εἰς ἀπάντησιν τοῦ πατρὸς του· ἰδὼν δὲ αὐτὸν ἐρρίθη εἰς τὰς ἀγκάλας του μὲ δάκρυα. Εἶπε δὲ ὁ Ἰακώβ πρὸς τὸν Ἰωσήφ. Θὰ ἀποθάνω εὐχαριστημένος, διότι ζῆς καὶ διότι σε εἶδα. Ὁ Ἰωσήφ ἐπαρουσίασε τὸν πατέρα του εἰς τὸν Φαραὼ, ὁ ὅποιος τοὺς ἐδέχθη φιλοφρόνως καὶ τοὺς ἔδωκεν ὅλα τὰ ἀγαθὰ καὶ ἰδιαιτέραν γῆν διὰ νὰ κατοικήσωσιν.

18. Θάνατος τοῦ Ἰακώβ καὶ τοῦ Ἰωσήφ.

Ὁ Ἰακώβ ἔζησεν εἰς τὴν Αἴγυπτον δεκαεπτὰ ἔτη. Ὅτε δὲ ἐπλησίαζεν ἡ ἡμέρα τοῦ θανάτου του, ὁ Ἰωσήφ ἔφερε πρὸς αὐτὸν τοὺς δύο υἱούς του Ἐφραΐμ καὶ Μανασσὴν διὰ νὰ τοὺς εὐλογήσῃ. Ὁ Ἰακώβ εὐλόγησε καὶ αὐτούς καὶ τὸν Ἰωσήφ καὶ τοὺς λοιπούς υἱούς του. Τοὺς παρήγγειλε νὰ μείνωσι πιστοὶ εἰς τὴν λατρείαν τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ καὶ τοὺς ἐβεβαίωσεν ὅτι ὁ Θεὸς ἐμελλε νὰ τοὺς ἐπαναφέρῃ εἰς τὴν γῆν τῶν πατέρων των. Ταῦτα δὲ εἰπὼν ἐξέπνευσεν εἰς ἡλικίαν ἑκατὸν τεσσαράκοντα ἑπτὰ ἐτῶν.

Ὁ Ἰωσήφ ἔκλαυσε τὸν πατέρα του, τὸν ὁποῖον, καθὼς εἶχε παραγγείλει, μετέφερε καὶ ἔθαψαν εἰς τὴν Χαναάν, εἰς τὸν τάφον τῶν πατέρων του. Μετὰ ταῦτα ἐπέστρεψαν εἰς τὴν Αἴγυπτον. Καὶ ὁ Ἰωσήφ δὲ φθάσας εἰς βαθύτατον γῆρας ἀπέθανεν, ἀπὸ ὧρκισε τοὺς ἀδελφούς του νὰ μεταφέρωσι τα ὀστά του εἰς Χαναάν, ὅταν ἐπανέλθωσιν εἰς αὐτήν.

19. Ὁ Μωϋσῆς.

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἰακώβ οἱ Ἰσραηλῆται ἐπλήθυναν τόσον πολὺ, ὥστε ἔγειναν ἐπίφοβοι εἰς τοὺς Αἰγυπτίους. Ὅθεν ὁ Φαραὼ ἀπεφάτισε νὰ ἐμποδίσῃ τὴν

αὐξήσιν τῶν Ἰσραηλιτῶν μὲ διαφόρους ἀγγαρείας καὶ πιέσεις. Ἀλλ' ὅσῳ περισσότερον κατεθλίβοντο οἱ Ἰσραηλιταί, τόσῳ περισσότερον ἐπληθύνοντο. Τότε ὁ Φαραῶ διὰ νὰ κατορθώσῃ τὸν σκοπὸν τοῦ διέταξε τοὺς Ἰσραηλίτας νὰ ῥίπτωσιν εἰς τὸν Νεῖλον ὅλα τὰ ἀρσενικὰ βρέφη των. Γυνὴ τις ἐκ τῆς φυλῆς τοῦ Λευὶ ἐγέννησε παιδίον ἀρσενικόν· βλέπουσα δὲ ὅτι ἦτο ὠραῖον τὸ ἔκρυπτε τρεῖς μῆνας. Ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν ἠδύνατο νὰ τὸ κρύπτῃ περισσότερον, τὸ ἔβαλεν εἰς ἓν κιβώτιον πιστωμένον, τὸ ὁποῖον λαβοῦσα ἡ ἀδελφὴ τοῦ παιδίου ἔθεσεν εἰς τὴν ὄχθην τοῦ ποταμοῦ καὶ ἐπερίμενεν ἐκεῖ πλησίον διὰ νὰ ἴδῃ τί θὰ ἀπογείνη. Μετ' ὀλίγον ἡ θυγάτηρ τοῦ Φαραῶ ἦλθεν εἰς τὸν ποταμὸν διὰ νὰ λουσθῇ. Εἶδε τὸ κιβώτιον καὶ ἀνοιξάσα αὐτὸ εὗρεν ἐντὸς αὐτοῦ παιδίον, τὸ ὁποῖον ἔκλαιε. Τὸ ἐλυπήθη καὶ εἶπε. Θὰ ἦναι βεβαίως ἀπὸ τὰ παιδιά τῶν Ἑβραίων. Τότε ἡ ἀδελφὴ τοῦ παιδίου ἐπλητίασε καὶ εἶπεν εἰς τὴν θυγατέρα τοῦ Φαραῶ. Θέλεις νὰ φέρω ἑβραίαν τροφὸν νὰ θηλάζῃ τὸ παιδίον; Καὶ ὑπῆγε καὶ ἔφερε τὴν μητέρα τοῦ παιδίου. Ἡ γυνὴ ἔλαβε τὸ παιδίον καὶ ἐθήλαζεν αὐτό. Ὅταν δὲ ἐμεγάλωσε, τὸ ἔφερον εἰς τὴν θυγατέρα τοῦ Φαραῶ, ἡ ὁποία τὸ υἱοθέτησε καὶ τὸ ὠνόμασε Μωϋσῆν, διότι ἐσώθη ἐκ τοῦ ὕδατος.

20. Κλήσις τοῦ Μωϋσέως.

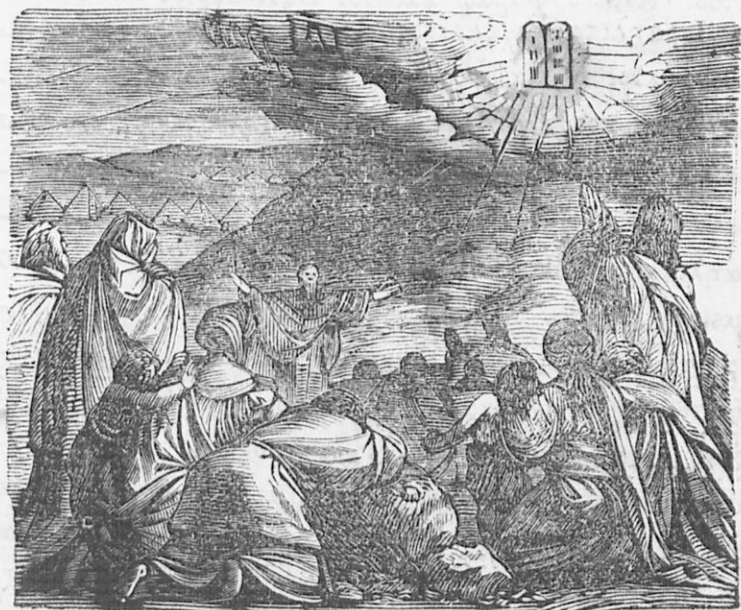
Ὁ Μωϋσῆς ἀνδρωθεὶς ἀφῆκε τὰ ἀνάκτορα καὶ ὑπῆγε πρὸς τοὺς ὁμοειθεῖς του, τοὺς ὁποίους ἐβλεπε καταθλιβομένους. Μίαν ἡμέραν ἰδὼν ὅτι εἰς Αἰγύπτῳ ἐδερνεν ἓνα Ἑβραῖον, ἐφόνευσε τὸν Αἰγύπτιον. Τοῦτο ἀκούσας ὁ Φαραὼ, ἐζήτηε νὰ φοιεύσῃ τὸν Μωϋσῆν διὰ τοῦτο ὁ Μωϋσῆς ἔφυγε καὶ ἦλθεν εἰς τὴν γῆν Μαδιάμ, ὅπου ἐνυμφεύθη τὴν Σεπφώραν θυγατέρα τοῦ ἱερέως Ἰοθόρ.

Ἐν τούτοις οἱ Ἰσραηλιῖται καταδιωκόμενοι ἐπεκαλοῦντο εἰς βοήθειαν τὸν Θεὸν καὶ ὁ Θεὸς ἤκουσεν ἐπὶ τέλος τὴν δέησίν των. Μίαν ἡμέραν ὁ Μωϋσῆς βόσκων τὰ πρόβατα τοῦ πενθεροῦ του εἶδε βάλτον καιομένην, ἐκ τῆς ὁποίας ὁ Θεὸς ἐκάλεσεν αὐτὸν καὶ τὸν διέταξε νὰ ὑπάγῃ νὰ ἐλευθερώσῃ τοὺς ὁμοειθεῖς του ἐκ τῆς δουλείας. Προεῖπεν εἰς αὐτὸν ὅτι ὁ Φαραὼ θὰ ἀντισταθῇ, ἀλλὰ τὸν ἐβεβαίωσεν ὅτι θὰ ἦναι μὲ αὐτόν. Ἔδωκε δὲ καὶ σύντροφον εἰς τὸν Μωϋσῆν τὸν ἀδελφὸν του Ἄαρών.

21. Ἐξοδος τῶν Ἰσραηλιτῶν ἐκ τῆς Αἰγύπτου.

Ὁ Μωϋσῆς καὶ ὁ Ἄαρών ἦλθον εἰς τὴν Αἴγυπτον.

καὶ εἶπον εἰς τὸν Φαραῶ, ὅτι ὁ Θεὸς τὸν διατάσσει ν' ἀφήσῃ τοὺς Ἰσραηλίτας νὰ ἐξέλθωσιν ἐκ τῆς Αἰγύπτου. Ἀλλ' ὁ Φαραῶ καὶ τὸν Θεὸν ὕβρισε καὶ αὐτοὺς σφοδρότατα ἐπέπληξε καὶ τοὺς Ἰσραηλίτας ἔτι περισσότερον νὰ καταπιέζωσι διέταξε. Τότε ὁ Θεὸς ἐτιμώρησεν ἐπανειλημμένως τὸν Φαραῶ καὶ τὴν χώραν του· αἱ τιμωρίαι δὲ ἦσαν τόσοι πολλαὶ, ὥστε ὁ Φαραῶ ἠναγκάσθη ἐπὶ τέλος νὰ δώσῃ τὴν ἄδειαν εἰς τοὺς Ἰσραηλίτας ν' ἀναχωρήσωσιν. Οὕτω οἱ Ἰσραηλίται, ἀφοῦ ἔμειναν εἰς τὴν Αἴγυπτον τετρακόσια ἔτη, ἀνεχώρησαν συμποσούμενοι εἰς ἑξακοσίας χιλιάδας ἀνδρῶν χωρὶς τῶν γυναικῶν καὶ τῶν παιδίων. Ὁ Θεὸς ὠδήγηε τοὺς Ἰσραηλίτας εἰς τὸν δρόμον τῶν. Ὅταν δὲ ὁ Φαραῶ ἔμαθε τὴν ἀναχώρησίν των, μετενόησε καὶ ἤρχισε νὰ τοὺς διώκῃ μὲ ἑξακόσια ἄρματα ἐκλεκτὰ καὶ μὲ ἵππους καὶ μὲ στρατὸν πολυκρίθμον. Οἱ Ἰσραηλίται εἶχον φθάσει εἰς τὴν Ἐρυθρὰν θάλασσαν, ὅτε οἱ Αἰγύπτιοι τοὺς ἐπλησίασαν. Καὶ οἱ μὲν Ἰσραηλίται διὰ τῆς θείας βοηθείας διέβησαν αὐτὴν ἀβλαβῶς καὶ μὲ πόδας ἀβρόχους. Οἱ δὲ Αἰγύπτιοι καταδιώκοντες τοὺς Ἰσραηλίτας κατεποντίσθησαν εἰς τὰ ὕδατα καὶ κανεὶς ἀπὸ αὐτοὺς δὲν ἐσώθη. Τότε οἱ Ἰσραηλίται ἐδόξασαν ἀπὸ καρδίας τὸν Θεόν, ὁ ὁποῖος τοὺς ἔσωσεν.

22. Οἱ Ἰσραηλῖται ἐν τῇ ἐρήμῳ.

Ὁ Μωϋσῆς ὠδήγησεν ἔπειτα τοὺς Ἰσραηλίτας εἰς τὴν ἐρημον τοῦ Σινᾶ. Ἐπειδὴ δὲ ὑπέμενον κακουχίας καὶ στερήσεις, ἤρχισαν νὰ γογγύζωσι κατὰ τοῦ Μωϋσέως καὶ νὰ λέγωσιν ὅτι τοὺς ἐστέρητε τὰ ἀγαθὰ τῆς Αἰγύπτου. Ἄλλ' ὁ Θεὸς ἀκούσας τὰς δεήσεις τοῦ Μωϋσέως ἔτρεπε τοὺς Ἰσραηλίτας μὲ ὄρυγας καὶ μὲ

ἄρτον ὠραῖον, μάνα καλούμενον, τὸν ὁποῖον εὕρισκον εἰς τὴν γῆν ἀνά πᾶσαν πρωΐαν. Ἐγόγγυζον καὶ πάλιν οἱ Ἰσραηλῖται δι' ἔλλειψιν ὕδατος, ἀλλὰ καὶ ὕδωρ ἄφθονον εὗρέθη διὰ τῆς θείας βοηθείας. Ἐπειτα οἱ Ἰσραηλῖται προσεβλήθησαν ἀπὸ τοῦς Ἀμαληκίτας, τοῦς ὁποίους ὁμωσὸ Μωϋσῆς ἐνίκησεν.

23. Ὁ νόμος τοῦ Μωϋσέως.

Τὸν τρίτον μῆνα μετὰ τὴν ἔξοδον ἔφθασαν οἱ Ἰσραηλῖται εἰς τοῦς πρόποδας τοῦ ὄρους Σινᾶ. Ἀναβὰς δὲ τὸ ὄρος ὁ Μωϋσῆς ἔλαβεν ἀπὸ τὸν Θεὸν ἐπάνω εἰς δύο πλάκας τὰς δέκα ἐντολάς, ἧται τὸν δεκάλογον, ὁ ὁποῖος ἔχει ὡς ἑξῆς. 1) Λάτρευε ἓνα μόνον Θεόν 2) Μὴ προσκυνῆς πολλοὺς θεοὺς. 3) Μὴ βεβηλώνης τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ. 4) Ἀγίαζε τὴν ἐβδόμην ἡμέραν τῆς ἐβδομάδος. 5) Τίμα τοὺς γονεῖς σου. 6) Μὴ ἐπιβουλεύσαι τὴν ζωὴν τοῦ ἄλλου. 7) Θεώρει ἱερὰν τὴν τιμὴν τοῦ ἄλλου. 8) Μὴ ἀρπάξης τὴν ξένην περιουσίαν. 9) Μὴ ψεύδομαρτυρῆς ἐναντίον τοῦ ἄλλου. 10) Μὴ ἐπιθυμῆς πᾶν ὅ,τι ἀνήκει εἰς τὸν ἄλλον.

Ἐκτὸς τοῦ νόμου ὁ Μωϋσῆς ὤρισε καὶ διαφόρους ἐορτάς, διὰ τῶν ὁποίων ὁ Ἰσραηλητικὸς λαὸς ἐφύλαττε ζωηράν τὴν λατρείαν τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ. Χάριν δὲ τῶν θυσιῶν καὶ τῆς λατρείας κατεσκευάσθη πολῦτιμος

σκηνή. ἡ λεγομένη «σκηνή τοῦ μαρτυρίου», ἡ ὁποία ἐχρησίμευεν ὡς κινητὸς ναός. Εἰς τὴν σκηνὴν ταύτην ἐφυλάττετο ἡ κιβωτός, ἡ ὁποία περιεῖχε τὰς δύο πλάκας τοῦ νόμου.

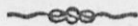
24 Ὁ χρυσοῦς μύσχος.

Ἐπειδὴ ὁ Μωϋσῆς ἔμεινεν ἐπὶ τοῦ ὄρους Σινᾶ πολλὰς ἡμέρας, ὁ λαὸς νομίσας ὅτι δὲν ἐπιστρέφει πλέον ἐζήτησεν ἀπὸ τὸν Ἄαρὼν Θεοῦ, οἱ ὅποιοι νᾶ τὸν ὀδηγοῦν. Ὁ Ἄαρὼν ἀναγκασθεὶς ἐσύναξε τὰ χρυτᾶ ἐνώτια τοῦ λαοῦ καὶ ἔκομε χρυσοῦν μύσχον, εἰς τὸν ὅποιον ὁ λαὸς ἐπρόσφερε θυσίαν. Ἐν τούτοις ὁ Μωϋσῆς κατέβη ἀπὸ τὸ ὄρος ἔχων εἰς τὰς χεῖρας τὰς δύο πλάκας τοῦ νόμου. Ἰδὼν δὲ τὸν χρυσοῦν μύσχον ἔρριψε κατὰ γῆς τὰς πλάκας τοῦ νόμου καὶ τὰς ἔσπασε· κατέκαυσε δὲ καὶ τὸν χρυσοῦν μύσχον. Ἐπειτα ἐτιμώρησεν αὐστηρότατα τὸν λαὸν, ὁ ὅποιος μετενόησε διὰ τὴν ἀσέβειάν του καὶ ἐλάτρευσε πάλιν τὸν ἀληθινὸν Θεόν. Τότε δὲ ὁ Μωϋσῆς ἀνέβη ἐκ νέου εἰς τὸ ὄρος καὶ ἔγραψεν ἐπάνω εἰς δύο ἄλλας πλάκας τὰς δέκα ἐντολάς καὶ τὰς ἔδωκεν εἰς τὸν λαὸν διὰ νᾶ τὰς φυλλάττη.

25. Κατασκόπευσις τῆς Χαναάν.

Ἐν τούτοις οἱ Ἰσραηλῖται εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ δευ-

τέρου ἔτους ἔφθασαν εἰς τὰ σύνορα τῆς γῆς Χαναάν. Ὁ Μωϋσῆς ἐκλέξας δώδεκα ἄνδρας, ἓνα ἀπὸ ἐκάστην φυλὴν, τοὺς ἔστειλε νὰ κατασκοπεύσωσι τὴν γῆν Χαναάν. Οἱ ἄνδρες οὗτοι ἐπέστρεψαν μετὰ τεσσαράκοντα ἡμέρας καὶ ὡς δειγμα τῆς εὐφορίας τοῦ τόπου ἔφερον μεταξὺ ἄλλων κλήμα μὲ σταφύλια, τὸ ὁποῖον ἐβάσταζον δύο ἄνδρες ἐπάνω εἰς ἕζυλον. Εἶπον ὁμοῦ εἶναι γῆ ῥέουσα μέλι καὶ γάλα, ἀλλ' ὅτι ἔχει κατοίκους ῥωμαλαίους καὶ πόλεις μεγάλας καὶ ἰσχυράς. Ταῦτα ἀκούσαντες οἱ Ἰσραηλῖται ἤρχισαν πάλιν νὰ γογγύζωσι κατὰ τοῦ Μωϋσέως καὶ τοῦ Ἀαρὼν καὶ ἐφώναζον ὅτι θέλουν νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς τὴν Αἴγυπτον. Ὁ Ἰησοῦς καὶ ὁ Χάλεβ, οἱ ὁποῖοι ἐζήτησαν νὰ τοὺς ἠσυχάσωσιν, ἐκινδύνευσαν νὰ λιθοβοληθῶσιν. Ὁ Θεὸς εἰσακούσας τὰς δεήσεις τοῦ Μωϋσέως δὲν ἠθέλησε νὰ καταστρέψῃ τὸν ἀχάριστον καὶ ἀσεβῆ λαόν. Κατεδικάσθησαν ὁμῶς ὅλοι ἐκτὸς τοῦ Ἰησοῦ καὶ τοῦ Χάλεβ ν' ἀποθάνωσιν εἰς τὴν ἔρημον πρὶν ἰδῶσι τὴν γῆν Χαναάν. Καὶ αὐτὸς δὲ ὁ Μωϋσῆς κατεδικάσθη νὰ μὴ εἰσέλθῃ εἰς τὴν ἀγίαν γῆν, διότι ἐν τῇ ἀγανακτήσει του ἔδειξέ ποτε ὀλιγοπιστίαν.

+ ΑΡΧΙΜΑΝΔΡΙΤΗΣ
ΘΕΟΔΟΥΛΟΣ ΠΑΠΑΔΑΚΗΣ

+ ΑΡΧΙΜΑΝΔΡΙΤΗΣ
ΘΕΟΔΟΥΛΟΣ ΠΑΠΑΔΑΚΗΣ

26. Νίκαι τῶν Εβραίων

Θάνατος τοῦ Μωϋσέως.

Τεσσαράκοντα ἔλα ἔτη ἔμειναν οἱ Ἰσραηλῖται εἰς τὴν ἔρημον. Εἰς ὄλον δὲ τὸ μακρὸν τοῦτο διάστημα ἀδιακόπως ἐγόγγυζον ἐναντίον τοῦ Μωϋσέως καὶ ἠνόχλουν αὐτὸν καὶ ἐστασίαζον. Ἐπὶ τέλους ἔφθασαν ἐκ νέου εἰς τὰ σύνορα τῆς Παλαιστίνης. Τότε οἱ βασιλεῖς τῶν Ἀμορραίων καὶ τοῦ Βατὰν ἐξεστράτευσαν ἐναντίον τῶν Ἰσραηλιτῶν, ἀλλ' οἱ Ἰσραηλῖται τοὺς ἐνίκησαν. Καὶ οἱ Μαδιανῖται ἀντεστάθησαν, ἀλλὰ καὶ τούτους ἐνίκησαν οἱ Ἰσραηλῖται. Εἶχον ἤδη καταλάβει οἱ Ἰσραηλῖται τὴν ἀριστερὰν ὄχθην τοῦ Ἰορδάνου, καὶ τίποτε πλέον δὲν ἐμπόδιζεν αὐτοὺς νὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας. Τότε ὁ Μωϋσῆς ἀπηρίθμησεν εἰς τοὺς Ἰουδαίους τὰς εὐεργεσίας τοῦ Θεοῦ πρὸς αὐτοὺς καὶ τοὺς προέτρεψε νὰ μένωσι πιστοὶ εἰς τὸν ἀληθινὸν Θεόν. Διορίσας δὲ διάδοχόν του τὸν Ἰησοῦν τὸν υἱὸν τοῦ Ναυῆ ἠϋλόγησεν αὐτοὺς διὰ τελευταίαν φοράν. Ἐπειτα δὲ ἀναβάς εἰς τὸ ὄρος Ναβαῦ εἶδεν ἀπὸ μακρὰν τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας καὶ ἀπέθανεν ἐκεῖ εἰς ἡλικίαν ἑκατὸν εἴκοσι ἐτῶν.

ΑΡΧΙΜ. ΘΕΟΔΟΥΛΟΣ ΠΑΠΑΔΑΚΗΣ

27. Ἰησοῦς τοῦ Ναουή.

Τὴν τρίτην ἡμέραν μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Μωϋσέως οἱ Ἰσραηλῖται ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ Ἰησοῦ διέβησαν τὸν Ἰορδάνην. Πολιορκήσαντες δὲ ἑπτὰ ἡμέρας τὴν Ἰεριχώ, ἐκυρίευσαν αὐτὴν διὰ τῆς θείας βοηθείας καὶ τὴν κατέστρεψαν. Τότε οἱ βασιλεῖς τῆς Χαναάν φοβηθέντες συνηνώθησαν διὰ νὰ ἐπιπέσωσι κατὰ τῶν Ἰσραηλιτῶν. Μόνοι δὲ οἱ Γαβαωνῖται συνεμάχησαν μετὰ τοὺς Ἰσραηλίτας. Ὀργισθέντες διὰ τοῦτο οἱ λοιποὶ βασιλεῖς τῆς Χαναάν ἦλθον καὶ ἐπολιορκήσαν τὴν Γαβαών. Ἄλλ' ὁ Ἰησοῦς προσέβαλεν αὐτοὺς αἰφνιδίως καὶ τοὺς ἔτρεψεν εἰς φυγὴν. Κατὰ θείαν δὲ εὐδοκίαν ἡ ἡμέρα παρετάθη, ἕως οὗ ὁ Ἰησοῦς κατέστρεψεν ἐντελῶς τοὺς ἐχθρούς του. Μετὰ τινὰς ἄλλους πολέμους ὁ Ἰησοῦς κατέκτησεν ὁλόκληρον σχεδὸν τὴν γῆν Χαναάν, τὴν ὁποίαν ἐμοίρασεν εἰς τὰς φυλὰς τοῦ Ἰσραήλ. Μόνη ἡ φυλὴ τοῦ Λευὶ δὲν ἔλαβε μερίδιον, διότι ἦτο φυλὴ ἱερατικὴ καὶ ἔπρεπε νὰ ἦναι διεσπαρμένη μετὰξὺ ὅλου τοῦ λαοῦ. Ἐδόθησαν δὲ εἰς αὐτὴν τεσσαράκοντα ὀκτὼ πόλεις, διεσπαρμέναι εἰς τὰς χώρας τῶν λοιπῶν φυλῶν διὰ τὰ ποιμνιά των, καὶ αἱ δεκάται τῶν θυσιῶν. Ἐκ τῶν πόλεων δὲ τούτων ὠρίσθησαν ἕξ ἐλεύθεραι διὰ νὰ χρησιμεύωσιν ὡς ἄσυλον τῶν καταδιωκομένων. Ὁ Ἰησοῦς φηάσας εἰς βελύτατον γῆρας καὶ

βλέπων πλησιάζοντα τὸν θάνατον ἐκάλεσε τοὺς Ἰσραηλίτας, τοὺς ὑπέμνησε τὰς εὐεργεσίας τοῦ Θεοῦ πρὸς αὐτοὺς, τοὺς προέτρεψε νὰ μένωσι πιστοὶ εἰς τὸν ἀληθινὸν Θεὸν καὶ ἀπέθανεν εἰς ἡλικίαν ἑκατὸν δέκα ἐτῶν.

28. Ἰώβ.

Κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Μωυσέως ἔζη ἐν τῇ Αὐσσητίδι τῆς Ἀραβίας ἄνθρωπος δίκαιος καὶ εὐσεβῆς ὀνόματι Ἰώβ. Ἦτο πλουσιώτατος καὶ εἶχεν ἑπτὰ υἱοὺς καὶ τρεῖς θυγατέρας. Αἴρνης συμφοραὶ μεγάλαι καὶ ἀλλεπάλληλοι ἐπέρχονται εἰς τὸν Ἰώβ. Τὰ ποίμνιά του καταστρέφονται· οἱ δοῦλοί του φονεύονται. Ἡ οἰκία του κρημνίζεται καὶ ὑπὸ τὰ ἐρείπιά της ἀποθνήσκουσι τὰ τέκνα του. Μαθὼν ταῦτα ὁ Ἰώβ ἔπασσε κατὰ γῆς καὶ προσκυνήσας τὸν Θεὸν εἶπε, Γυμνὸς ἐγεννήθην, γυμνὸς καὶ θὰ ἀποθάνω· Ὁ Κύριος τὰ ἔδωκεν, ὁ Κύριος τὰ ἐπῆρεν. Ἐγενεὶν ὡς ἠθέλησεν ὁ Κύριος. Εὐλογημένον ἄς ἦναι τὸ ὄνόματί του. Ἀλλὰ καὶ νέα συμφορὰ ἐπέρχεται εἰς τὸν Ἰώβ· περιέπεσε δηλαδὴ οὗτος εἰς ἀσθένειαν ἀλγεινὴν καταληφθεὶς ἀπὸ ἔλκη καθ' ὅλον τὸ σῶμα ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν. Ἡ γυναῖκά του τὸν προέτρεπε νὰ μεμφιμοιρήσῃ ἐναντίον τοῦ Θεοῦ καὶ ν' ἀποθάνῃ· ἀλλ' ὁ Ἰώβ ἀπεκρίθη, Ἄρσ' ἐδέχθημεν παρὰ τοῦ Θεοῦ τὰ καλὰ, διατὶ νὰ μὴ δεχθῶμεν τὰ κακὰ; Τρεῖς φίλοι

του Ἰώβ ἤλθον διὰ νὰ τὸν παρηγορήσωσιν, ἀλλ' ἰδόν-
τες αὐτὸν ἐν τοιαύτῃ καταστάσει τόσοσιν ἐλυπήθησαν,
ὥστε ἔμειναν σιωπῶντες ἑπτὰ ἡμέρας καὶ δὲν ἠδύ-
ναντο νὰ λαλήσωσι πρὸς αὐτόν. Τότε οἱ φίλοι του
ἐλάλησαν λέγοντες πρὸς αὐτόν, ὅτι ὁ ἄνθρωπος πάσχει
ἐνεκα ἁμαρτιῶν. Ἀλλ' ὁ Ἰώβ διεμαρτύρετο λέγων ὅτι
εἶναι ἀθῶος. Αἴφνης ἀκούεται ἄνωθεν φωνὴ ἐλέγχουσα
καὶ τὸν Ἰώβ καὶ τοὺς φίλους του, ὅτι εἶναι ἀθῶα.
νὰ θέλωσι νὰ ἐννοήσωσι τὰς βουλὰς τοῦ Ὑψίστου
Μετὰ ταῦτα ὁ Ἰώβ θεραπεύεται, ἀποκτᾷ ἀγαθὰ πε-
ρισσότερα τῶν ὅσα εἶχε καὶ γεννᾷ ἑπτὰ υἱοὺς καὶ τρεῖς
θυγατέρας .

29 Κριταί.

Μετὰ τὸν θάνατον Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ ἐκυβέρνησαν τοὺς
Ἰσραηλίτας οἱ κριταί, οἱ ὁποῖοι εἶχον πᾶσαν ἐξουσίαν
ἐπὶ τοῦ ἰουδαϊκοῦ λαοῦ. Οἱ Ἰσραηλίται ἦσαν ἐν τῷ
μέσῳ λαῶν εἰδολωλατρῶν, τοὺς ὁποίους πολλάκις μι-
μούμενοι ἐλησμόνουσιν τὴν λατρείαν τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ
καὶ διεφθείροντο. Ὁ Θεὸς τοὺς ἐτιμῶρει καὶ τοὺς πα-
ρέδιδεν εἰς τὰς χεῖρας τῶν λαῶν τούτων. Ἀλλ' ὅταν
μετενόουν, τοὺς ἠλευθέρωνε διὰ τῶν κριτῶν. Ὁ βασι-
λεὺς τῆς Μεσοποταμίας ὑπεδούλωσε πρῶτος τοὺς
Ἰσραηλίτας· ἀλλ' ὁ πρῶτος κριτὴς Γοθονιὴλ ἐνίκη-
σεν αὐτόν. Καὶ πάλιν οἱ Ἰσραηλίται ἐπεσαν ὑπὸ τὸ

ζυγόν των Μωαβιτών, ἀλλὰ καὶ πάλιν νέος ἀναφαίνεται κριτής, ὁ Ἀὼδ, ὁ ὁποῖος τοὺς ἠλευθέρωσεν. Ἐπειτα ἦλθεν ὁ Βαράκ καὶ ἡ Δεββώρα, ἡ ὁποῖα ἠλευθέρωσε τοὺς Ἰσραηλίτας ἀπὸ τὸν ζυγόν των Χάαναναίων.

30. Γεδεών.

Οἱ Ἰσραηλίται ἐξέκλιναν καὶ πάλιν ἀπὸ τὴν λατρείαν τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ καὶ παρεδόθησαν εἰς τὴν εἰδωλολατρείαν διὰ τοῦτο ἔπεσαν ὑπὸ τὸν ζυγόν των Μαδιανιτῶν καὶ Ἀμαλθικιτῶν. Μετανοήσαντες ἔπεκαλέσθησαν τὸν Θεὸν εἰς βοήθειαν, ὁ δὲ Θεὸς ἀκούσας τὴν δέησίν των ἔστειλεν εἰς αὐτοὺς τὸν κριτὴν Γεδεών. Ἐνῶ ὁ Γεδεών ἐκοπάνιζε σίτον εἰς τὸν ἀγρόν του, ἄγγελος Κυρίου ἦλθε πρὸς αὐτὸν καὶ εἶπεν, Ὑπαγε νὰ σώσῃς τὸν Ἰσραὴλ ἀπὸ τὰς χεῖρας των Μαδιανιτῶν. Πῶς νὰ σώσω τὸν Ἰσραὴλ; ἀπεκρίθη ὁ Γεδεών. Ἡ οἰκογένειά μου εἶναι ἡ πλέον ταπεινὴ ἐκ τῆς φυλῆς Μανασσὴ καὶ ἐγὼ εἶμαι ὁ ἔσχατος ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ πατρός μου. Καὶ εἶπεν ὁ ἄγγελος πρὸς αὐτὸν, Ὁ Κύριος θὰ ἦναι μαζύ σου καὶ θὰ νικήσῃς τοὺς Μαδανίτας ὡς ἓνα μόνον ἄνδρα. Ὁ Γεδεών συνήθροισε τὴν ἐπιούσαν περὶ τὰς τριάκοντα δύο χιλιάδας ἀνδρῶν. Ἀλλ' ἐξ αὐτῶν ἐκράτησε μόνον τριακοσίους ὡς τοὺς γενναιοτέρους. Τούτους διέταξε καὶ ἔλαβεν ἕκαστος εἰς τὴν μίαν

χειρα υδρίαν, εις τήν ὅποιον ἔβαλε λαμπάδα ἀναμμένην, καί εις τήν ἄλλην ἔλαβε σάλπιγγα. Ἐλθόντες δὲ προσέβαλον τήν νύκτα τοὺς ἐχθροὺς ἀπὸ τρία μέρη ἠχοῦντες τὰς σάλπιγγάς των, θραύοντες τὰς ὑδρίας των καὶ κραυγάζοντες, Ἡ νίκη εις τὸν Κύριον καὶ εις Γεδεών. Οἱ Μαδιανῖται ἐτράπησαν ἐκπληκτοὶ εις φυγὴν σφάζοντες ὁ εις τὸν ἄλλον. Οἱ δὲ Ἰσραηλῖται ἐπιπεσόντες κατ' αὐτῶν τοὺς ἐξωλόθρευσαν.

31. Ἰεφθάε.

Οἱ Ἀμμωνῖται ὑπεδούλωσαν τοὺς Ἰσραηλίτας. Οἱ δὲ Ἰσραηλῖται μετενοήσαντες ὁφῆκαν τὰ εἶδωλα καὶ ἐπέστρεψαν εἰς τὸν ἀληθινόν Θεόν. Τότε ὁ Θεὸς ἔστειλεν εἰς αὐτοὺς τὸν Ἰεφθάε. Ὁ Ἰεφθάε ἐξεστράτευσεν, ἀφοῦ πρότερον ἠύχῆθη εἰς τὸν θεὸν νὰ θυσιάσῃ τὸν πρῶτον ἄνθρωπον, ὁ ὅποιος ἐξέλθῃ ἀπὸ τὴν θύραν τῆς οἰκίας του εἰς ἀπάντησίν του, ἂν ἐπέστρεφε νικητής. Ὁ Ἰεφθάε ἐπέστρεψε τῷ ὄντι νικητής. καὶ ὅτε ἔφθασεν εἰς τὴν οἰκίαν του ἐξῆλθε εἰς προὔπαντησιν αὐτοῦ ἡ μονογενὴς θυγάτηρ του μετὰ χορῶν καὶ τυμπάνων. Ταύτην ἰδὼν ὁ Ἰεφθάε ἔσχισε τὰ φορέματά του· ἀλλ' ἡ θυγάτηρ του μαθοῦσα τὴν αἰτίαν τῆς λύπης του ἐδέχθη νὰ θυσιασθῇ διὰ τὴν νίκην τοῦ πατρὸς της καὶ τὴν ταπεινώσιν τῶν ἐχθρῶν του. Τοῦ ἐζήτησε μόνον

δύο μηνῶν ἄδειαν διὰ τὴν κλαύσῃ μὲ τὰς φίλας τῆς τὸν πρόωρον θάνατόν τῆς. Μετὰ δύο δὲ μῆνας ὁ πατὴρ αὐτῆς τὴν ἐθυσίασεν.

32. Σαμφῶν.

Οἱ Ἰσραηλίται περιπεσόντες καὶ πάλιν εἰς τὴν εἰδωλολατρειαν ὑπεδουλώθησαν εἰς νέους ἐχθρούς, εἰς τοὺς Φιλισταίους. Ἄλλ' ὁ Θεὸς ἔστειλεν εἰς τοὺς μετανοήσαντας Ἰσραηλίτας τὸν κριτὴν Σαμφῶν, τοῦ ὁποίου ἡ ἀνδρεία ἦτο ἕκτακος. Ὁ Σαμφῶν ἐκδικούμενος τοὺς τυράννους τοῦ ἔθνους του ἔβλαπτεν αὐτοὺς παντοιοτρόπως. Μίαν φορὰν ἐφόνευσε τριάκοντα Φιλισταίους. Ἄλλοτε πάλιν συλλαβὼν τριακοσίας ἀλώπεκας καὶ δέσας εἰς τὰς οὐράς των λαμπάδα ἀναμμένην ἀφῆκεναὐτὰς εἰς τοὺς ἀγρούς των Φιλισταίων ἐν καιρῷ θερισμοῦ καὶ κατέστρεφεν αὐτούς. Ἐκρατεῖτό ποτε ὁ Σαμφῶν δέσμιος ἀπὸ τοῦ ἐχθροῦ του· ἀλλ' αἴφνης θραύσας τὰ δεσμὰ καὶ λαβὼν σιαγόνα ὄνου ἐφόνευσε πολλοὺς Φιλισταίους. Ἄλλ' ἐπὶ τέλους ὁ Σαμφῶν παρεδόθη εἰς τὰς χεῖρας τῶν ἐχθρῶν του, προδοθεὶς ἀπὸ κακὴν τινα γυναῖκα Δαλιδᾶ, εἰς τὸν οἶκον τῆς ὁποίας ἔμενε. Διὰ τῆς γυναικὸς ταύτης οἱ Φιλισταῖοι συνέλαβον τὸν Σαμφῶν, ἐνῶ ἐκοιμᾶτο. Ἐξορύξαντες δὲ τοὺς ὀφθαλμούς του τὸν ἔφεραν εἰς Γάζαν, τὸν ἔρριψαν εἰς τὴν φυλακὴν καὶ τὸν ἠνάγκασαν νὰ γυρίζῃ ἐκεῖ μύλον. Μετ' ὀλίγον οἱ Φιλισταῖοι

έορτάζοντες τήν έορτήν του Θεού αύτων Δαγών, έφερον εκεί και τον Σαμφών διά να τον έμπαίξωσι και έστησαν αύτον εις τό μέσον των δύο στύλων, οι όποιοι έστήριζον τήν οικίαν. Τότε ο Σαμφών επικαλεσθείς τήν θείαν βοήθειαν και έναγκαλισθείς τους δύο στύλους ειπεν, "Ας άποθάνω μαζί με τους άλλοφύλους. Οι στύλοι έπεσαν, ο οίκος έκρημνίσθη και όλοι όσοι ήσαν έντός αυτού έφονεύθησαν.

33. Ρούθ.

Έν ταίς ήμέρας των κριτών συνέβη λιμός εις τήν Παλαιστίνην. Διά τούτο άνθρωπός τις εκ Βηθλεέμ της 'Ιουδαίας, όνόματι 'Ελιμέλεχ, μετώκησεν εις τήν χώραν των Μωαβιτών με τήν γυναϊκά του Νωεμίν και με τους δύο υιούς του. 'Απέθανεν ο 'Ελιμέλεχ, και μετ' ελίγον απέθανον και οι υιοί του, οι όποιοι ειχον λάβει γυναϊκας Μωαβίτιδας. 'Η Νωεμίν άπεφάσισε να έπιστρέψη εις τήν πατρίδα της· ήθέλησε δε να στείλη εις τους γονείς των τας δύο νύμφας της, διότι αύτή ήτο πτωχή και δυστυχής. Και ή μèn μία, 'Ορφα καλουμένη, επέστρεphen εις τους γονείς της άσπασθείσα τήν Νωεμίν με δάκρυα· άλλ' ή άλλη, ή 'Ρούθ, δεν ήθέλησε με κανένα τρόπον ν' αποχωρισθῆ από τήν πενθεράν της και ήλθε μετ' αύτης εις Βηθλεέμ. 'Ητο ή εποχή

τοῦ θερισμοῦ, ἡ δὲ Ῥούθ ὑπῆγε νὰ σταχυολογῇ εἰς τὸν ἀγρὸν τοῦ συγγενοῦς των Βοόζ. Ὁ Βοόζ τὴν εἶδε, καὶ ἐπειδὴ εἶχε μάθει πόσον καλὰ ἐφέρθη πρὸς τὴν πενθεράν της, εἶπε πρὸς αὐτὴν νὰ ἔρχεται πάντοτε εἰς τὸν ἀγρὸν του νὰ σταχυολογῇ. Κατὰ τὴν τότε συνήθειαν, ἂν τις ἀπέθνησκεν ἄτεκνος, ὁ πλητιέστερος συγγενῆς ὑπεχρεοῦτο νὰ λάβῃ εἰς γυναῖκα τὴν χήραν. Ὁ Βοόζ ἐνυμφεύθη τὴν Ῥούθ καὶ ἀπέκτησεν ἐξ αὐτῆς υἱὸν ὀνόματι Ὠδῆδ πατέρα τοῦ Ἰεσσαί· ὁ δὲ Ἰεσσαί ἦτο πατὴρ τοῦ Δαυΐδ, ἐκ τῆς γενεᾶς τοῦ ὁποίου ἐγεννήθη ὁ Σωτὴρ ἡμῶν.

34. Ἡλεὶ καὶ Σαμουὴλ.

Μεταξὺ τῶν τελευταίων κριτῶν ἦτο καὶ ὁ ἀρχιερεὺς Ἡλεὶ. Οὗτος εἶχε δύο υἱούς, οἱ ὅποιοι ἦσαν ἀσεβέστατοι καὶ διεφθαρμένοι. Ἄλλ' ὁ πατὴρ των ἦτο μὲν εὐσεβής, δὲν ἐτιμῶρει ὅμως αὐστηρῶς τοὺς υἱούς του, ἀλλὰ περιορίζετο εἰς ἀπλᾶς συμβουλὰς. Ὅθεν ὁ Θεὸς ἐτιμώρησε τὸν Ἡλεὶ. Ἐν τῷ πολέμῳ τῶν Ἰσραηλιτῶν κατὰ τῶν Φιλισταίων, οἱ υἱοὶ τοῦ Ἡλεὶ ἐφρονεύθησαν, οἱ Ἰσραηλιταὶ ἐνίκηθησαν καὶ ἡ κιβωτὸς τῆς διαθήκης ἔπεσεν εἰς χεῖρας τῶν ἐχθρῶν. Ταῦτα ἀκούσας ὁ Ἡλεὶ ἔπεσεν ἀπὸ τὴν καθέδραν του, συνέτριψε τὴν κεφαλὴν του καὶ ἀπέθανε.

Τὸν Ἡλεὶ διεδέχθη ὁ Σαμουὴλ, ὁ τελευταῖος τῶν κριτῶν. Ὡδήγησε τὸν λαὸν εἰς μετόπισαν, ἐνίκησεν ἐπὶ μακρὸν τοὺς Φιλιισταίους καὶ ἀνέκτησε παρ' αὐτῶν τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης. Ἐπειτα ἔκρινε τοὺς Ἰσραηλίτας ἐν εἰρήνῃ δι' ὅλης τοῦ τῆς ζωῆς. Ὁ Σαμουὴλ γηράσας διώρισε τοὺς υἱοὺς τοῦ κριτᾶς τῶν Ἰσραηλιτῶν· ἀλλ' οἱ υἱοὶ τοῦ δὲν ἐμιμήθησαν τὸν πατέρα των, ἀλλ' ἔκριναν ἀδίκως. Διὰ τοῦτο ὁ λαὸς ἐζήτησε παρὰ τοῦ Σαμουὴλ βασιλέα. Ὁ δὲ Σαμουὴλ κατὰ προτροπὴν τοῦ Θεοῦ ἤκουσε τὴν παράκλησιν τοῦ λαοῦ.

35. Σαοὺλ.

Εἰς τὴν φυλὴν τοῦ Βενιαμὴν ὑπῆρχεν ἄνθρωπός τις ὀνομαζόμενος Κεὶς, ὁ ὁποῖος εἶχεν υἷον ὠραιότατον καὶ ἀνδρείον, ὀνόματι Σαοὺλ. Τοῦτον ὁ Σαμουὴλ κατ' ἐμπνευσιν θείαν ἔκαμε βασιλέα τῶν Ἰσραηλιτῶν. Ὄταν δὲ τὸν παρουσίασεν εἰς τὸν λαόν, ὅλοι μετὰ χαρᾶς ἐφώναζαν, Ζήτω ὁ βασιλεὺς! Ὁ Σαοὺλ ἐκυβέρνα κατ' ἀρχὰς καλῶς, νικήσας πολλοὺς ἐχθροὺς τῶν Ἰσραηλιτῶν. Ἀλλ' ἔπειτα ἤρχισε νὰ παραβαίνει τὰς θείας ἐντολὰς καὶ παρώργισε τὸν Θεὸν ἐναντίον του. Ὁ Σαοὺλ ἐνεκα τῶν παρεκτροπῶν του συχνότατα ἦτο ἀνήσυχος καὶ ἐταράσσετο. Τότε ἐσυμβούλευσαν τὸν Σαοὺλ νὰ προσκαλέσῃ πλησίον του μουσικόν, ὁ ὁποῖος κρούων τὴν κιθάραν νὰ καθησυχάζῃ αὐτόν. Προσεκάλεσαν δὲ τὸν

Δαυΐδ, ὁ ὁποῖος ἦτο κιθαριστῆς ἄριστος καὶ ἀνεκούφιζε διὰ τῆς κιθαρῳδίας του καὶ καθησύχαζε τὸν Σαούλ, ὁ-
σάκις οὗτος ἐταράσσετο.

36. Δαυΐδ καὶ Γολιάθ.

Οἱ Φιλισταῖοι ἐπανελάβον τὸν πόλεμον κατὰ τῶν Ἰσραηλιτῶν. Τὰ στρατόπεδα τῶν Ἰσραηλιτῶν καὶ Φιλισταίων ἦσαν παρατεταγμένα, ὅτε γίγας τις ἐκ τῶν Φιλισταίων, ὀνόματι Γολιάθ, καλῶς ὀπλισμένος, ἐξήρχετο ἐκ τοῦ στρατοπέδου καὶ ἐπροκάλει εἰσὸνδῆποτε τῶν Ἰσραηλιτῶν εἰς μονομαχίαν. Τεσσαράκοντα ὅλας ἡμέρας ἐξηκολούθει ἡ πρόκλησις αὕτη. Ὁ Σαούλ ὑπεσχέθη νὰ δώσῃ εἰς γυναῖκά τὴν θυγατέρα του εἰς ἐκεῖνον, ὁ

ὁποῖος θὰ ἐπάλαιε μὲ τὸν Γολιάθ καὶ θὰ τὸν ἐνίκα.
Ἄλλὰ κανεῖς δὲν ἐτόλμα νὰ δεχθῇ τὴν μονομαχίαν.
Ἡμέραν τινὰ ἦλθεν εἰς τὸ ἰσραηλιτικὸν στρατόπεδον
νέος τις ποιμὴν, μικρὸς τὸ ἀνάστημα, ἀλλὰ γενναϊό-
τατος, ὁ Δαυῖδ, διὰ νὰ φέρῃ τροφὰς εἰς τοὺς ἀδελφούς
του. Ἀκούσας δὲ τὴν πρόκλησιν τοῦ Γολιάθ ἐδέχθη νὰ
παλαίσῃ πρὸς αὐτόν. Ὁ Σαοὺλ ἐζήτησε νὰ τὸν ἐμπο-
δίσῃ, ἀλλ' ἐπὶ τέλους ἐνέδωκε. Τότε ἐφόρεσεν ὁ Δαυῖδ
τὴν πανοπλίαν τοῦ Σαοὺλ, ἀλλὰ μὴ δυνάμενος νὰ φέ-
ρῃ αὐτὴν τὴν ἐξεδύθη. Λαβὼν δὲ τὴν βλάβδον του καὶ
τὴν σφενδόνην καὶ πέντε λίθους ἐξῆλθεν ἐναντίον τοῦ
Γολιάθ. Ὁ Γολιάθ ἰδὼν τὸν Δαυῖδ εἶπε πρὸς αὐτόν,
Μήπως με ἐνόμισες σκύλον καὶ ἔρχεται ἐναντίον μου
μὲ βλάβδον καὶ μὲ λίθους; Πλησιάτε καὶ θὰ δώσω τὰς
σάρκας σου εἰς τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ καὶ εἰς τὰ θη-
ρία τῆς γῆς. Ὁ δὲ Δαυῖδ ἀπεκρίθη, Σὺ ἔρχεται ἐναν-
τίον μου μὲ βρομφαίαν καὶ δόρυ καὶ ἀσπίδα, ἐγὼ δὲ ἐν
ὀνόματι τοῦ Θεοῦ μου Σαβαώθ. Ταῦτα εἰπὼν ἔθεσε
λίθον εἰς τὴν σφενδόνην, ἔρριψε καὶ ὁ λίθος ἐνεπήχθη
εἰς τὸ μέτωπον τοῦ Γολιάθ καὶ ἔρριψεν αὐτόν κατὰ
γῆς νεκρόν. Τότε ἐπλησίασεν αὐτόν ὁ Δαυῖδ, ἔστυρε τὸ
ξίφος τοῦ Γολιάθ καὶ ἔκοψε τὴν κεφαλὴν του. Οἱ Φι-
λισταῖοι ἰδόντες τοῦτο ἐτράπησαν εἰς φυγὴν, οἱ δὲ Ἰσ-
ραηλῆται κατεδίωξαν αὐτοὺς μετὰ χαρᾶς καὶ τοὺς διε-
σκόρπισαν.

37. Σαούλ καὶ Δαυῖδ.

Ὁ Δαυῖδ ἔγινε δεκτὸς ἐν Ὀριάμβῳ. Ὅτε ἐπέστρεφε μὲ τὸν Σαούλ, αἱ γυναῖκες ἐξήρχοντο εἰς προὔπαντησίν των ἄδουσαι, Ὁ Σαούλ ἐφόνευσε χιλιάδας καὶ ὁ Δαυῖδ μυριάδας. Ἐκτοτε ὁ Ἰωνάθαν ὁ υἱὸς τοῦ Σαούλ ἠγάπησεν ἀπὸ καρδίας τὸν Δαυῖδ· ἀλλ' ὁ Σαούλ τὸν ἐμίσησε. Μίαν ἡμέραν ἠθέλησε νὰ τὸν τρυπήσῃ μὲ τὸ δόρυ του, ἀλλ' ὁ Δαυῖδ διέφυγε τὸν κίνδυνον. Δὲν τοῦ ἔδωκε τὴν θυγατέρα του, τὴν ὁποῖαν εἶχεν ὑποσχεθῆ νὰ δώσῃ εἰς ἐκεῖνον, ὅστις νικήσῃ τὸν Γολιάθ. Ὑπεσχέθη δὲ νὰ τοῦ τὴν δώσῃ ὡς βραβεῖον διὰ νέας μάχας, ὅπου ἤλπιζεν ὅτι θὰ φονευθῇ ὁ Δαυῖδ. Ὅτε δὲ ὁ Δαυῖδ ἐπανῆλθε νικητῆς, ὁ Σαούλ ἠναγκάσθη νὰ τοῦ δώσῃ τὴν θυγατέρα του. Καὶ πάλιν ἐδοκίμασεν ὁ Σαούλ νὰ φονεύσῃ τὸν Δαυῖδ εἰς τὴν οἰκίαν του, ἀλλ' ὁ Δαυῖδ ἐσώθη χάρις εἰς τὴν πρόνοιαν τῆς γυναικὸς του. Ἄλλοτε ὁ Σαούλ ἐπερίμενε τὸν Δαυῖδ εἰς συμπόσιον διὰ νὰ τὸν φονεύσῃ· ἀλλ' ὁ Ἰωνάθαν τὸν εἰδοποίησε κρυφίως νὰ μὴ ἔλθῃ εἰς τὸ συμπόσιον καὶ τοιουτοτρόπως ἐσώθη. Ὁ Δαυῖδ λοιπὸν ἠναγκάσθη νὰ φύγῃ. Ἄλλ' ὁ Σαούλ τὸν κατεδίωκε καὶ μὴ δυνάμενος νὰ τὸν συλλάβῃ ἐτιμῶρει ἐκείνους, οἱ ὅποιοι τὸν ὑπεδέχοντο. Ἐν τούτοις ὁ Δαυῖδ εὔρε δις εὐκαιρίαν νὰ φονεύσῃ τὸν Σαούλ, καὶ δὲν τὸν ἐφόνευσε. Μίαν ἡμέραν ὁ Σαούλ ἤλθε ν' ἀναπαυθῇ εἰς ἓν σπήλαιον, ὅπου ἦτο ὁ Δαυῖδ μὲ

τούς συντρόφους του. Ὁ Θεὸς τέλος πάντων πκρέδωκεν εἰς χεῖράς μας τὸν ἐχθρόν σου, εἶπον οἱ σύντροφοι τοῦ Δαυῖδ. Ἄλλ' ὁ Δαυῖδ ἀποκρίθεις εἶπε, Μὴ γένοιτο νὰ φονεύσω τὸν χριστὸν τοῦ Κυρίου. Ἄλλοτε πάλιν ἦλθεν εἰς τὸ στρατόπεδον, ὅπου ὁ Σαοῦλ ἐκοιμάτο μετὰ τὸν στρατηγόν του Ἀβεννήρ καὶ μετὰ τὴν φρουράν, καὶ ἀφῆρεσε τὸ δόρυ καὶ τὸ ποτήριόν του. Ἐμπόδισε τὸν σύντροφόν του ἀπὸ τοῦ νὰ φονεύσῃ τὸν Σαοῦλ καὶ ἔπειτα ἀπομακρυνθεις ἐκάλεσε τὸν Ἀβεννήρ καὶ τοῦ εἶπεν, ὅτι πρέπει νὰ φροντίζῃ περισσότερον διὰ τὴν ζωὴν τοῦ βασιλέως. Ὁ Σαοῦλ τότε μεταμεληθεις εἶπε πρὸς τὸν Δαυῖδ, Ἠμάρτησα, τέκνον μου· ἐπίστρεψε καὶ δὲν θά σε κακοποιήσω πλέον. Ἄλλ' ὁ Δαυῖδ δὲν ἐπίστευσεν εἰς αὐτὸν καὶ ὑπῆγεν εἰς τὴν χώραν τῶν Φιλισταίων. Ἐν τούτοις οἱ Φιλισταῖοι εἰσέβαλον ἐκ νέου εἰς τὴν χώραν τοῦ Ἰσραήλ. Μάχη φοβερά συνήφθη καὶ οἱ Ἰσραηλῆται ἐνίκηθησαν. Ὁ Σαοῦλ καταπληγωμένος ἔπεσεν ἐπὶ τοῦ ξίφους του καὶ ἐφονεύθη διὰ νὰ μὴ πέσῃ εἰς χεῖρας τῶν ἐχθρῶν του. Καὶ ὁ Ἰωνάθαν δὲ καὶ δύο ἄλλοι υἱοὶ τοῦ Σαοῦλ ἐφονεύθησαν εἰς τὴν μάχην.

38. Ὁ Δαυῖδ ἀνακηρύσσεται βασιλεὺς.

Ὁ Δαυῖδ μαθὼν τὸν θάνατον τοῦ Σαοῦλ καὶ Ἰωνάθαν ἐλυπήθη πολὺ καὶ ἐθρήνησε καὶ τοὺς δύο. Ἐπειτα ἦλθεν εἰς Χεβρών, ὅπου ἡ φυλὴ τοῦ Ἰούδα ἔκρι-

σεν αὐτὸν βασιλέα. Ἄλλ' αἱ ἄλλαι φυλαὶ τοῦ Ἰσραήλ ἀνεκέρυξαν βασιλέα τὸν Ἰεβοσθέ, υἱὸν τοῦ Σαοῦλ. Ἐντεῦθεν προῆλθεν ἐμφύλιος πόλεμος, ὁ ὁποῖος διήρκεσεν ἐπτὰ ἔτη. Ἐπὶ τέλους ὁ Ἰεβοσθέ ἐδολοφονήθη εἰς τὸν οἶκόν του, οἱ δὲ δολοφόνοι ἀποκόψαντες τὴν κεφαλὴν του ἔφεραν αὐτὴν πρὸς τὸν Δαυῖδ. Ἄλλ' ὁ Δαυῖδ ἀντὶ νὰ τοὺς ἀνταμείψῃ διέταξε καὶ τοὺς ἐφόνευσαν διὰ τὴν σκληρὰν ταύτην πράξιν των. Τότε ὅλαι αἱ φυλαὶ ἀνεκέρυξαν βασιλέα τὸν Δαυῖδ. Ὁ Δαυῖδ ἐκυρίευσεν ἀπὸ τοὺς Ἰεβουσθαίους τὴν ὄχυρὰν πόλιν των Ἱερουσαλήμ. καὶ ὤρισεν αὐτὴν πρωτεύουσαν τοῦ ἰσραηλιτικοῦ κράτους. Ἐκεῖ δὲ μετέφερε πανηγυρικῶς τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης καὶ τὴν ἔθεσεν ἐντὸς σκηνῆς. Ἡθέλησε δὲ νὰ κτίσῃ ναὸν μεγαλοπρεπῆ ἐν Ἱερουσαλήμ· ἀλλ' ἐμποδίσθη, διότι δὲν ἔπρεπε νὰ κτίσῃ ναὸν ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος ἔκαμε πολλοὺς πολέμους καὶ ἔχυσε πολὺ αἷμα. Ὁ Δαυῖδ συμμαχήσας μὲ τοὺς Φοίνικας ἀπήλλαξε τὸν λαὸν του ἀπὸ τὸν φόρον, τὸν ὁποῖον ἐπλήρωνεν εἰς τοὺς Φιλισταίους. Ἐνίκησε δὲ καὶ πολλοὺς ἄλλοὺς ἐχθροὺς τοῦ Ἰσραήλ.

39. Ἀποστασία Ἀβεσσαλώμ.

Ὁ Δαυῖδ ἦτο πολὺ εὐσεβὴς καὶ ἐνάρετος. Καὶ τὰς ἐντολάς τοῦ Θεοῦ ἐφύλαττε καὶ τὴν θείαν λατρείαν ἐκόσμητε καὶ ὕμνους καὶ ψαλμοὺς ὡραίους ἔκαμεν εἰς

τὸν Θεόν. Παρέβη ὅμως καὶ αὐτὸς τὸ θεῖον θέλημα. Καὶ μετενόησε μὲν ἀμέτῳς εἰλικρινῶς· ἀλλὰ τὸ ἀμάρτημά του ἦτο πολὺ βαρὺ, ὥστε ὁ Θεὸς τὸν ἐτιμώρησεν. Ἀβεσσαλώμ ὁ υἱὸς τοῦ Δαυῖδ ἐκίνησε τὸν λαὸν εἰς ἐπανάστασιν κατὰ τοῦ πατρὸς του θέλων νὰ καταλάβῃ τὴν βασιλείαν. Ὁ Δαυῖδ ἠναγκάσθη νὰ φύγῃ πέραν τοῦ Ἰορδάνου, ἀφήσας τὴν Ἱερουσαλήμ εἰς τὸν ἀποστάτην υἱὸν του. Ὅτε δὲ ὁ Ἀβεσσαλώμ ἤλθε νὰ προσβάλῃ τὸν πατέρα του, οὗτος εἶχε συναθροίσει ἀρκετὸν στρατὸν διὰ νὰ ἀντισταθῇ. Ὁ Ἀβεσσαλώμ ἐνίκηθη καὶ ἐτράπη εἰς φυγὴν. Ἐνῶ δὲ ἔφευγε καθήμενος ἐπὶ ἡμιόνου, ἡ κόμη του περιεπλέχθη εἰς δρῦν καὶ ἔμεινε κρεμáμενος ἀπὸ τοὺς κλάδους. Ἄν καὶ ὁ Δαυῖδ εἶχε διατάξει νὰ φεισθῶσι τοῦ τέκνου του, ὁ στρατηγὸς ὅμως Ἰωάβ ἤλθε καὶ ἐρόνευσε τὸν Ἀβεσσαλώμ. Ὁ Δαυῖδ ἐλυπήθη ἀπὸ καρδίας διὰ τὸν θάνατον τοῦ υἱοῦ του καὶ κλαίων ἔλεγεν, Ἀβεσσαλώμ υἱέ μου, υἱέ μου Ἀβεσσαλώμ. Εἶθε νὰ ἀπέθνησκον ἐγὼ ἀντὶ σοῦ. Ἀβεσσαλώμ υἱέ μου, υἱέ μου.

40. Ἐπιστροφή τοῦ Δαυῖδ εἰς Ἱερουσαλήμ.

Θάνατος αὐτοῦ.

Μόλις ὁ Δαυῖδ ἐπέστρεψεν εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ καὶ νέα ἀποστασία ἐγείρεται ἐναντίον του. Αἱ λοιπαὶ φυ-

λαί ἐζηλοτύπησαν πρὸς τὴν φυλὴν τοῦ Ἰούδα, ἡ ὁποία ὑπεδέχθη μετὰ χαρᾶς τὸν Δαυῖδ ἐπιστρέφοντα εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ. Τὴν ζηλοτυπίαν ταύτην ἐπωφελοῦμενος ὁ Σαβεὲ ἐκ τοῦ οἴκου τοῦ Σαοῦλ, ἐκίνησεν εἰς ἐπανάστασιν τὰς φυλάς ἐναντίον τοῦ Δαυῖδ. Ἀλλὰ καὶ ἡ νέα αὕτη ἐπανάστασις κατεβλήθη, φονευθέντος τοῦ Σαβεέ. Νέας θλίψεις ἐδοκίμασεν ὁ Δαυῖδ εἰς τὸ γῆρας του. Οἱ υἱοὶ του Σολομῶν καὶ Ἀδωνίας ἐφιλονείκουν περὶ τῆς διαδοχῆς τοῦ πατρικοῦ θρόνου. Ὁ Ἀδωνίας προσεῖλκυσε εἰς τὸ μέρος του τὸν στρατηγὸν τοῦ Δαυῖδ Ἰωάβ καὶ ἦτο ἤδη ἔτοιμος ν' ἀναβῆ εἰς τὸν θρόνον, εὐθὺς ὡς ὁ πατήρ του ἀποθάνῃ. Ταῦτα μαθὼν ὁ Δαυῖδ ἔχρισε καὶ ἀνεκήρυξεν ἐπιστήμως βασιλέα τὸν Σολομῶντα, τὸν ὁποῖον ὁ Θεὸς εἶχεν ὑποδειξεί διαδόχον τοῦ Δαυῖδ. Ὁ δὲ Ἀδωνίας ἰδὼν ὅτι ὁ λαὸς ἐδέχθη τὸν Σολομῶντα μετ' ἐνθουσιασμοῦ ἐφοβήθη καὶ κατέφυγεν εἰς τὸ θυσιαστήριον διὰ νὰ σωθῆ. Μετ' ὀλίγον δὲ ἀπέθανεν ὁ Δαυῖδ εἰς ἡλικίαν ἐβδομήκοντα ἐτῶν, βασιλεύσας τεσσαράκοντα ἔτη.

41. Σολομῶν.

Ὅτε ὁ Σολομῶν ἀνέβη εἰς τὸν θρόνον, τὸ βασιλείον τοῦ Ἰσραὴλ ἦτο μέγα καὶ ἰσχυρόν. Ὁ Σολομῶν διεκρίνετο πρὸ πάντων διὰ τὴν σοφίαν αὐτοῦ, τὴν ὁποίαν ἔλαβε δῶρον ἀπὸ τὸν Θεόν. Εὐθὺς ἐν ἀρχῇ τῆς βασι-

λείας του ἔδειξεν ὁ Σολομῶν τὴν σοφίαν αὐτοῦ καὶ τὴν σύνεσιν ὡς ἐξῆς. Δύο γυναῖκες ἦσαν σύνοικοι καὶ ἐγέννησαν καὶ αἱ δύο υἱούς. Ἡ μία ἐξ αὐτῶν ἐπίεσε τὸ τέκνον τῆς κοιμωμένη καὶ ἐφόνευσεν αὐτό. Ἐξυπνήσασα δὲ τὸ ἔφερε κρυφίως πλησίον τῆς συνοίκου τῆς καὶ ἀφήρεσε τὸ ἰδικόν τῆς. Ἦλθον καὶ αἱ δύο ἐνώπιον τοῦ Σολομῶντος καὶ ἐζήτην ἐκάστη τὸ ζῶν παιδίον ὡς ἰδικόν τῆς. Ὁ Σολομῶν διέταξε καὶ ἔφεραν μάχαιραν διὰ νὰ σχισθῆ εἰς τὸ μέσον τὸ παιδίον καὶ νὰ λάβῃ ἐκάστη ἐκ τῶν γυναικῶν τὸ ἥμισυ. Καὶ ἡ μὲν μία ἐδέχθη νὰ σχισθῆ τὸ παιδίον εἰς τὸ μέσον· ἀλλ' ἡ ἄλλη πλήρης τρόμου εἶπε πρὸς τὸν Σολομῶντα, Κύριε, μὴ θανατώσῃς τὸ παιδίον· δός το εἰς αὐτὴν ζῶν. Τότε ὁ Σολομῶν εἶπεν, Αὐτὴ εἶναι ἡ ἀληθὴς μήτηρ· μὴ φονεύσετε τὸ παιδίον, ἀλλὰ δότε το εἰς αὐτήν.

12 . Ὁ ναὸς τοῦ Σολομῶντος.

Ἐν ἐκ τῶν σημαντικωτέρων ἔργων τοῦ Σολομῶντος ἦτο ἡ οἰκοδομὴ τοῦ ναοῦ. Τὸν ναὸν τοῦτον ὠκοδόμησεν ὁ Σολομῶν ἐπὶ τοῦ λόφου Μορία ἐν Ἱερουσαλήμ. Ἡ οἰκοδομὴ αὐτοῦ διήρκεσεν ἑπτὰ ὀλόκληρα ἔτη χιλιάδες δὲ ἀνθρώπων εἰργάσθησαν καὶ χρήματα ἄπειρα ἐδαπανήθησαν διὰ τὴν οἰκοδομὴν αὐτοῦ. Ὁ ναὸς διηρέθη εἰς δύο μέρη, εἰς τὸ ἱερόν καὶ εἰς τὰ ἅγια τῶν ἁγίων. Εἰς τὸ ἱερόν ἦταν ἡ ἑπτάφω-

τος λυχνία, τὸ θυσιαστήριον καὶ αἱ τράπεζαι τῆς προθέσεως· εἰς δὲ τὰ ἅγια τῶν ἁγίων ἦτο ἡ κιβωτὸς τῆς διαθήκης. Ὅτε ὁ ναὸς συνετελέσθη, ἔγιναν τὰ ἐγκαί-
νια αὐτοῦ μεγαλοπρεπέστατα.

43. Δόξα τοῦ Σολομῶντος.

Θάνατος αὐτοῦ.

Κατὰ τὴν μακρὰν καὶ εἰρηνικὴν αὐτοῦ βασιλείαν ὁ Σολομῶν ἐλάμπρυνε καὶ ἐδόξασε τὸ ἰσραηλιτικὸν ἔθνος. Καὶ στρατὸν εἶχε πολυάριθμον καὶ πλοῖα διὰ τὸ ἐμπόριον τῆς χώρας του. Ὁ πλοῦτος ἐν Ἱερουσαλήμ ἦτο ἄφθονος, ἡ μεγαλοπρέπεια δὲ ἔκτακτος. Πλὴν τοῦ ναοῦ ἐκόσμησεν ὁ Σολομῶν τὴν πόλιν καὶ διὰ πολλῶν ἄλλων προϊόντων τέχνης, μεταξύ τῶν ὁποίων διεκρί-
νετο καὶ ἀνάκτορον μεγαλοπρεπέστατον. Ἡ σοφία τοῦ Σολομῶντος δὲν ἦτο κατωτέρα ἀπὸ τὴν δόξαν του. Συνέθεσε τρεῖς χιλιάδας παροιμίας καὶ ὑπὲρ τὰς χιλιάδας ψάλας. Ἡ φήμη τῆς μεγαλοπρεπείας καὶ τῆς σοφίας του ἔφθασε παντοῦ, καὶ πλῆθος ἀνθρώπων ἤρχοντο εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ διὰ νὰ ἀκούσωσι καὶ θαυμάσωσι τὸν Σολομῶντα. Πρὸς τοῦτο ἦλθε καὶ ἡ βασίλισσα Σαβὰ φέρουσα εἰς τὸν Σολομῶντα πολύτιμα δῶρα. Ἀπῆλθε δὲ πλήρης θαυμασμοῦ διὰ τὴν σοφίαν καὶ μεγαλοπρέπειαν αὐτοῦ.

Ἄλλ' ἐπὶ τέλους ὁ Σολομών διεφθάρη. Ἐλάβεν ἑναντίον τοῦ θείου νόμου γυναῖκας ἀλλοφύλους καὶ ἐλάτρευσε τὰ εἰδῶλα. Διὰ τοῦτο ὁ Θεὸς ὤργισθη ἑναντίον του. Ὁ Σολομών ἀπέθανεν, ἀφοῦ ἐβασίλευσε τεσσαράκοντα ἔτη. Λέγεται ὅτι περὶ τὰ τέλη τῆς ζωῆς του μετενοήσε καὶ ἔγραψεν ἐν βιβλίῳ καλούμενον Ἐκκλησιαστήν, ἐν τῷ ὁποίῳ ἐκθέτει τὴν ματαιότητα τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων.

41. Ῥοβοάμ.

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Σολομώντος ὁ υἱὸς του Ῥοβοάμ ἦλθεν εἰς τὴν πόλιν Συχέμ διὰ νὰ ἀνακηρυχθῆ βασιλεὺς. Οἱ Ἰσραηλῖται, ἔχοντες ἀρχηγὸν τὸν Ἱεροβοάμ, παρεκάλεσαν τὸν Ῥοβοάμ νὰ ἐλαφρύνῃ τοὺς φόρους, τοὺς ὁποίους ὁ Σολομών περὶ τὰ τέλη τῆς ζωῆς του εἶχεν ἐπιβάλει εἰς αὐτούς. Ὁ Ῥοβοάμ εἶπε πρὸς αὐτούς νὰ ἐπανέλθωσι μετὰ τρεῖς ἡμέρας. Καὶ οἱ μὲν πρεσβύτεροι ἐκ τῶν συμβούλων του τὸν ἐσυμβούλευσαν νὰ ἐνδώσῃ· ἄλλ' οἱ νεώτεροι τὸν προέτρεψαν ν' ἀντισταθῆ. Μετὰ τρεῖς ἡμέρας ὁ λαὸς ἐπανῆλθε, καὶ ὁ Ῥοβοάμ ἀπεκρίθη, Ὁ πατήρ μου ἐβάρυνε τὸν ζυγὸν σας, ἀλλ' ἐγὼ θὰ τὸν βαρύνω ἔτι περισσότερον. Ὁ πατήρ μου σὰς ἐτιμῶρει μὲ μάστιγας, ἐγὼ δὲ θὰ σὰς τιμωρῶ μὲ σκορπίους. Ταῦτα ἀκούσας ὁ λαὸς ἐπανεστήσε. Δέκα φυλαὶ ἐξέλεξαν βασιλέα αὐ-

τῶν τὸν Ἱεροβοάμ. Εἰς τὸν Ῥοβοάμ ἔμειναν μόνον δύο φυλαί, τοῦ Ἰούδα καὶ τοῦ Βενιαμίν. Τοιοῦτοτρόπως τὸ βασιλεῖον διηρέθη εἰς δύο, εἰς τὸ βασιλεῖον τοῦ Ἰσραήλ μὲ βασιλέα τὸν Ἱεροβοάμ καὶ πρωτεύουσαν τὴν Σαμάρειαν καὶ εἰς τὸ βασιλεῖον τοῦ Ἰούδα μὲ βασιλέα τὸν Ῥοβοάμ καὶ πρωτεύουσαν τὴν Ἱερουσαλήμ.

45. Βασιλεῖς τοῦ Ἰσραήλ.

Ἱεροβοάμ.

Ὁ Ἱεροβοάμ βασιλεὺς γενόμενος δὲν ἔμεινε πιστὸς εἰς τὸν Θεόν. Ὁ νόμος τοῦ Μωϋσέως ὑπεχρέωνε τοὺς Ἰσραηλίτας νὰ πηγαίνωσιν ἅπαξ τοῦ ἔτους εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ νὰ προσκυνῶσι τὸν ναόν. Ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἐσύμφερεν εἰς τὸν Ἱεροβοάμ· διότι ἡ Ἱερουσαλήμ ἦτο ἡ πρωτεύουσα τοῦ βασιλείου τοῦ Ἰούδα. Διὰ τοῦτο κατεσκεύασε δύο χρυσοὺς μόσχους καὶ τοὺς ἔστησεν εἰς τὰ δύο ἄκρα τοῦ βασιλείου του καὶ εἶπε πρὸς τοὺς Ἰσραηλίτας, Μὴ πηγαίνετε πλέον εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ. Οὗτοι εἶναι οἱ Θεοί, οἱ ὅποιοι σᾶς ἤλευθέρωσαν ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον· τούτους λατρεύετε. Ὄρισε δὲ καὶ ἱερεῖς τῶν θεῶν τούτων καὶ ἐορτάς. Ἀλλὰ προφήτης ἐλθὼν ἐκ τῆς Ἰουδαίας προεῖπεν εἰς τὸν Ἱεροβοάμ, ὅτι θὰ καταστραφῇ ποτε τὸ βασιλείον του διὰ τὴν ἀσέβειάν του ταύτην.

46. Αχαάβ.

Οι διάδοχοι του Ίεροβοάμ. υπήρξαν ὅλοι σχεδὸν ἀσεβεῖς. Καὶ ὁ λαὸς δὲ μιμούμενος αὐτοὺς ἠντήθη τὸν ἀληθινὸν Θεόν, ἐλάτρευσε τὰ εἰδῶλα καὶ διεφθάρη. Πάντας ὁμοῦ τοὺς βασιλεῖς ὑπερέβαλε κατὰ τὴν ἀσεβειαν καὶ τὴν διαφθορὰν ὁ Ἀχαάβ. Ὁ βασιλεὺς οὗτος νυμφευθεὶς τὴν Ἰεζάβελ, θυγατέρα τοῦ ἀλλοφύλου βασιλέως τῶν Σιδωνίων, ἐλάτρευσε μὲ αὐτὴν θεοὺς ξένους. Τότε ὁ Θεὸς ἔστειλε τὸν προφήτην Ἥλιου, ὁ ὁποῖος ἐλέγχει καὶ τιμωρεῖ τὸν Ἀχαάβ. Ἀλλ' εἰς μάτην διότι ὁ Ἀχαάβ καὶ ἡ Ἰεζάβελ ἐπιμένουσιν εἰς τὴν ἀσεβειαν καὶ τὰς παρανομίας αὐτῶν. Μόλις δὲ σώζεται ἀπὸ τὰς χεῖρας τῶν καὶ ὁ Ἥλιος, καὶ φεύγει εἰς τὴν ἔρημον. Μετὰ τινα καιρὸν ἐπανέρχεται διὰ νὰ ἐκλέξῃ καὶ πάλιν τὴν ἀσεβειαν καὶ τὰς νέας παρανομίας τοῦ Ἀχαάβ. Προεῖπε δὲ καὶ εἰς αὐτὸν καὶ εἰς τὴν Ἰεζάβελ, ὅτι ἀφεύκτως θὰ τοὺς τιμωρήσῃ ὁ Θεός. Ἡ προφητεία τοῦ Ἥλιου ἐξεπληρώθη. Ὁ μὲν Ἀχαάβ ἐκστρατεύσας μετ' ὀλίγον εἰς τὴν Συρίαν ἐφονεύθη, ἡ δὲ Ἰεζάβελ ῥιφθεῖσα ἀπὸ τοῦ παράθυρον τῶν ἀνακτόρων ἀπέθανεν οἰκτρὸν θάνατον.

47. Κατάλυσις τοῦ βασιλείου τοῦ Ἰσραήλ.

Καὶ οἱ μετὰ ταῦτα βασιλεῖς τοῦ Ἰσραήλ ἐμμνή-

θησαν ὅλοι σχεδὸν τὸν Ἱεροβοάμ. Τοιοῦτοτρόπως λοιπὸν ἡ ἀσέβεια καὶ ἡ διαφθορὰ τοῦ λαοῦ ἐκορυφώθησαν. Ἐπὶ τέλους ἐμφύλιοι ἐριδες καὶ πόλεμοι συνέβησαν εἰς τὸ βασίλειον. Ταῦτα δὲ ἐπωφελοῦμενος ὁ βασιλεὺς τῶν Ἀσσυρίων Φουὰ ἐκυρίευσε τοὺς Ἰσραηλίτας καὶ τοὺς ἔκαμε φόρου ὑποτελεῖς. Ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἰσραὴλ Ὡσηὲ ἐπροσπάσθησε ν' ἀποτινάξῃ τὸν ζυγὸν τῶν Ἀσσυρίων, ἀλλ' εἰς μάτην. Σαλμανασάρ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἀσσυρίων ἐκυρίευσε τὴν πρωτεύουσαν τοῦ Ἰσραὴλ Σαμάρειαν, κατέλυτεν ὀριστικῶς τὸ βασίλειον τοῦ Ἰσραὴλ καὶ ἔφερε τοὺς κατοίκους αἰχμαλώτους εἰς τὴν Ἀσυρίαν.

18 Βασιλεῖς τοῦ Ἰούδα

Ἰωταφάτ, Ἰωράμ, Ὀχοζίας.

Καὶ οἱ βασιλεῖς τοῦ Ἰούδα ἐξέκλιναν ἀπὸ τὴν εὐθεῖαν ὁδὸν· ἀλλὰ καὶ πολλοὶ ἐξ αὐτῶν ὑπῆρξαν εὐσεβεῖς. Εἷς ἐκ τῶν εὐσεβῶν τούτων βασιλέων εἶναι καὶ ὁ Ἰωταφάτ. Οὗτος καὶ τὴν λατρείαν τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ὑπερήσπισε καὶ πολλῶν ἀγαθῶν πρόξενος ἔγινεν εἰς τὸ κράτος του. Ἀλλ' ὑπέπεσε καὶ αὐτὸς εἰς μέγα σφάλμα. Ἐνούμφρευσε τὸν υἱὸν του Ἰωράμ μετὰ τὴν ἀσε-

βῆ Γοθολίαν, θυγατέρα τοῦ Ἀχαάβ. Διὰ τοῦτο ὁ Θεὸς ἀπέστρεψε τὸ πρόσωπόν του ἀπὸ τὸν Ἰωσαφάτ. Τοῦτον μετ' ὀλίγον ἀποθανόντα διαδέχεται ὁ ἀσεβῆς υἱὸς του Ἰωράμ, ὁ ὁποῖος μόλις ἀναβάς εἰς τὸν θρόνον ἐφόνευσε τοὺς ἀδελφούς του καὶ ἀφῆκε τὸ βασιλείον του εἰς τὴν διάθεσιν τῶν ἀλλοφύλων. Τὸν Ἰωράμ διεδέχθη ὁ υἱὸς του Ὀχοζίας, ὁ ὁποῖος ἐμιμήθη πιστῶς τὸν πατέρα του.

19. Γοθολία καὶ Ἰωάς.

Ἐν μόνον ἔτος ἐβασίλευσεν ὁ Ὀχοζίας καὶ ἀπέθανεν οἰκτρῶς. Μετὰ τὸν θάνατόν του ἡ Γοθολία κατέλαβε τὸν θρόνον, ἀφοῦ ἐφόνευσεν ὅλους τοὺς ἐκ τοῦ βασιλικοῦ αἵματος. Ἄλλ' ἓνα ἐξ αὐτῶν, τὸν Ἰωάς, διέσωσεν ἡ γυνὴ τοῦ ἀρχιερέως καὶ τὸν ἔκρυψεν ἐξ ἔτη εἰς τὸν ναόν. Μετὰ ταῦτα ὁ ἀρχιερεὺς, ἀφοῦ παρεσκεύασε καλῶς τὰ πράγματα, παρουσίασε τὸν Ἰωάς εἰς τὸν λαόν καὶ ὁ λαὸς ἀνεκήρυξεν αὐτὸν βασιλέα. Ἡ Γοθολία ἠθέλησε νὰ ἀντισταθῆ, ἀλλὰ φονεύεται ἀπὸ τὸν λαόν. Μετ' αὐτῆς δὲ κατεστράφη καὶ ἡ λατρεία τῶν εἰδώλων. Ὁ Ἰωάς ἐβάδιζε κατ' ἀρχὰς καλῶς. Ἐπειτα ὁμως ἐξέκλινε καὶ αὐτὸς εἰς τὴν εἰδωλολατρείαν καὶ διεφθάρη. Ἄλλ' ἐτιμωρήθη διὰ τοῦτο ἀπὸ τὸν Θεὸν γενόμενος φόρου ὑποτελῆς εἰς ξένον βασιλέα. Ἐπὶ τέλους δὲ ἐφρονέθη ἐπὶ τῆς κλίνης του ἀπὸ δύο δούλους του.

§Ο Ἀχαζ, Ἐζεκίας, Μανασσῆς.

Εἰς ἐκ τῶν ἀσεβειστάτων βασιλέων τοῦ Ἰούδα ὑπῆρξεν ὁ Ἀχαζ. Ἐπ' αὐτοῦ ὁ ναὸς τοῦ Θεοῦ ἐβεβηλώθη μὲ θυσίας ἐθνικὰς καὶ ἡ εἰδωλολατρεία κατέστη γενικὴ. Ἐγινε δὲ καὶ τὸ βασιλεῖόν του φόρου ὑποτελὲς εἰς τοὺς Ἀσσυρίους. Τὸν Ἀχαζ διεδέχθη ὁ υἱὸς του Ἐζεκίας, ὁ ὁποῖος ἐπανάφερε τὴν λατρείαν τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἠρνήθη νὰ πληρώσῃ τὸν φόρον εἰς τοὺς Ἀσσυρίους, ὁ βασιλεὺς αὐτῶν Σενναχηρίμ ἦλθε καὶ προσέβαλλεν αὐτόν. Ὁ Ἐζεκίας ἐξεδίωξεν ἀπὸ τὴν χώραν του τὸν Σενναχηρίμ, ἀφοῦ ἐπεκαλέσθη μετὰ τοῦ προφήτου Ἡσαΐου τὴν θείαν βοήθειαν. Μετὰ τὸν Ἐζεκίαν ἐβασίλευσεν ὁ υἱὸς του Μανασσῆς. Δὲν ἐμιμήθη τὸν πατέρα του, ἀλλὰ τὸν Ἀχαζ. Εἰσῆγαγεν εἰς τὸ βασιλεῖόν του τὴν εἰδωλολατρείαν καὶ ἐφόρευσε τὸν προφήτην Ἡσαΐαν, διότι οὗτος τὸν ἐπετίμα διὰ τὰς παρονομίας του. Ἀλλ' ὁ Θεὸς ἐτιμώρησεν αὐτόν. Οἱ Ἀσσύριοι κυριεύσαντες τὴν Ἱερουσαλήμ ἔφεραν τὸν Μανασσῆν αἰχμάλωτον εἰς Βαβυλῶνα. Μετανοήσας δὲ ὁ Μανασσῆς ἀποκατέστη εἰς τὴν βασιλείαν.

§ 1. Κατάλυσις τοῦ βασιλείου τοῦ Ἰούδα.

Τὸν Μανασσῆν διεδέχθη ὁ ἀσεβὴς υἱὸς του Ἀμώς,

τὸν δὲ Ἀμώς ὁ εὐσεβὴς υἱὸς τοῦ Ἰωσίας. Ἄλλ' αἱ προσπάθειαι τοῦ εὐσεβοῦς τούτου βασιλέως δὲν ἐπέτυχον· διότι ἡ ἀσεβεία καὶ ἡ διαφθορὰ εἶχον ἤδη κορυφωθῆ. Μετὰ τὸν Ἰωσίαν ἀνέβη εἰς τὸν θρόνον ὁ υἱὸς τοῦ Ἰωακείμ. Τότε ἐπληρώθη ἡ πρόρρησις τοῦ προφήτου Ἰερεμίου περὶ τῆς καταστροφῆς τοῦ βασιλείου. Ναβουχοδονόσορ ὁ βασιλεὺς τῶν Βαβυλωνίων ἐκυρίευσεν τὴν Ἱερουσαλήμ καὶ ἔφερεν εἰς τὴν Βαβυλῶνα αἰχμαλώτους τὸν Ἰωακείμ καὶ πολλοὺς ἄλλους. Μετ' ὀλίγον ὁ Ἰωακείμ ἀναβὰς ἐκ νέου εἰς τὸν θρόνον ἀπεστάτησεν. Ἄλλ' ὁ Ναβουχοδονόσορ εἰσβάλλει καὶ πάλιν εἰς τὴν Ἰουδαίαν, κυριεύει τὴν Ἱερουσαλήμ καὶ ὁ Ἰωακείμ φονεύεται. Τὸν Ἰωακείμ διαδέχεται ὁ υἱὸς τοῦ Ἰεχονίας· ἀλλὰ καὶ οὗτος μετὰ τρεῖς μῆνας ἀπάγεται αἰχμάλωτος εἰς τὴν Βαβυλῶνα. Μετὰ τὸν Ἰεχονίαν βασιλεύει ὁ Σεδεκίας, ὁ ὅποιος ἀπεστάτησεν κατὰ τῶν Βαβυλωνίων. Διὰ τοῦτο ὁ Ναβουχοδονόσορ πολιορκεῖ ἐκ τρίτου τὴν Ἱερουσαλήμ, τὴν ὁποίαν ἐπὶ τέλους ἐκυρίευσεν καὶ κατηρῆμωσεν. Ὁ Σεδεκίας φεύγων συλλαμβάνεται. Τυρλωθεὶς δὲ ἀπάγεται αἰχμάλωτος εἰς τὴν Βαβυλῶνα μετ' ὅλον τὸν λαόν· τοιοῦτοτρόπως κατελύθη καὶ τὸ βασίλειον τοῦ Ἰούδα ἕνεκα τῆς ἀσεβείας καὶ τῶν παρανομικῶν τῶν βασιλέων.

52. Ἰουδαῖοι.

“Ὅτε ὁ Ναβουχοδονόσορ ἐπολέμει κατὰ τῆς Ἰουδαίας·

ὁ γαμβρὸς αὐτοῦ Ὀλοφέρνης ἐπολιόρησε στενωῶς τὴν πόλιν τῆς Ἰουδαίας Βετυλούαν. Οἱ κάτοικοι τῆς πόλεως ἀπελπισθέντες ἐσκέπτοντο νὰ παραδοθῶσιν. Ἄλλὰ γυνή τις ἐκ τῆς Βετυλούας ὠραιοτάτη, εὐσεβὴς καὶ πλουσία ὀνόματι Ἰουδιθ, μαθούσα τοῦτο ἐνεψύχωσεν αὐτοὺς καὶ τοὺς προέτρπε νὰ ἐλπίζωσιν εἰς τὸν Θεόν. Ἀφοῦ δὲ προσηυχῆθη εἰς τὸν Θεόν, ἐνεδύθη λαμπρῶς καὶ ὑπῆγε μὲ τὴν δούλην τῆς εἰς τὸ στρατόπεδον τοῦ Ὀλοφέρνου. Ὁ Ὀλοφέρνης θαυμάσας τὴν ὠραιότητά τῆς τὴν ἐδέχθη εἰς τὴν σκηνὴν του. Ζητήσασα δὲ ἔλαβε παρὰ τοῦ Ὀλοφέρνου τὴν ἄδειαν νὰ ἐξέρχεται τὴν νύκτα ἐλευθέρως ἐκ τοῦ στρατοπέδου καὶ νὰ προσεύχηται εἰς τὸν Θεόν τῆς. Μετὰ τινὰς ἡμέρας, ἐνῶ ὁ Ὀλοφέρνης ἐκοιμάτο μόνος εἰς τὴν σκηνὴν του, ἡ Ἰουδιθ ἔλαβε τὸ ξίφος του καὶ ἀποκόψασα τὴν κεφαλὴν του τὴν ἔφερον εἰς τὴν Βετυλούαν. Οἱ Ἰουδαῖοι ἰδόντες τοῦτο ὠρμητὰν κατὰ τῶν Ἀσσυρίων· οἱ δὲ Ἀσσύριοι μείναντες χωρὶς στρατηγὸν περιέπεσαν εἰς σύγχυσιν καὶ ταραχὴν καὶ κατετροπώθησαν. †

53. Τωδίτ.

Μεταξὺ τῶν Ἰσραηλιτῶν, τοὺς ὁποίους ὁ βασιλεὺς τῶν Ἀσσυρίων ἔφερον αἰχμαλώτους εἰς τὴν πρωτεύουσαν τοῦ βασιλείου του Νινευτ, ὑπῆρχε καὶ ἄνθρωπός τις ὀνόματι Τωδίτ. Ἦτο εὐσεβὴς καὶ πλούσιος, εὐεργε-

των παντοιοτρόπως τούς όμοιθνεΐς του. 'Αλλά συνέβη εΐς αΐτόν μέγα δυστύχημα. 'Ησθένησαν οΐ όφθαλμοΐ του και έτυφλώθη. 'Ο Τωβίτ υπέμεινε γενναΐως και άγογγύστως τό δυστύχημα τούτο. Εΐς τήν τυφλωσιν δέ προσετέθη και ή πενΐα και τοιουτοτρόπως ή δυστυχΐα τού Τωβΐτ έκορυφώθη. 'Ο Τωβΐτ βλέπων πλησιάζοντα τόν θάνατον εκάλεσε τόν υΐόν του Τωβΐαν και τού έδωκε τās τελευταΐας του παραγγελΐας εΐπόν· Τέκνον μου, φοβού τόν Θεόν και φύλαττε τās έντολάς του. Τΐμα τήν μητέρα σου. "Εσο άγνός, δΐκαΐος, ταπεινός και έλεήμων. Μή κάμνης εΐς κανένα ό,τι μΐτεις. Εϋλόγει πάντοτε και δοξάζε τόν Θεόν. Μετά ταΐτα ό Τωβΐτ εΐπε πρός τόν υΐόν του, ότι έδάνεισε δέκα τάλαντα εΐς τόν συγγενή του Γαβαήλ, ό όποΐος κατοικεί εΐς 'Ράγους τής Μηδΐας. Τόν προέτρεψε δέ νά υπάγη νά τά λάβη. 'Ο Θεός θέλων ν' άνταμείψη τήν εϋσέβειαν και τήν άρετήν τού Τωβΐτ έστειλεν εΐς τόν υΐόν του συνοδοιπόρον άριστον, ό όποΐος ωδήγησε τόν Τωβΐαν εΐς 'Ράγους. 'Εκει ό Τωβΐας έλαβε τά δέκα τάλαντα παρά τού Γαβαήλ και ένυμφεύθη τήν Σάρραν θυγατέραν τού 'Ραγουήλ. 'Ο Τωβΐας πλήρης χαράς ανεχώρησε με τήν γυναΐκά του και με τόν συνοδοιπόρον του. Οΐ γονεΐς του μαθόντες τήν έλευσίν του έξηήλθον εΐς προϋπάντησιν τού υΐού των και ήσπάσθησαν αΐτόν και τήν γυναΐκά του με δάκρυα. Ταΐτοχρόνως ό Τωβΐτ έθεραπεύ-

θη παρά τοῦ συνοδοιπόρου διὰ τῆς θείας βοηθείας. Τότε ηὐχαρίστησαν ὅλοι ἀπὸ καρδίας τὸν Θεὸν καὶ ἔζησαν τὸ ὑπόλοιπον τῆς ζωῆς των ἐν εὐσεβείᾳ καὶ ἀρετῇ.

54. Δανιήλ.

Ὅτε ὁ Ναβουχοδονόσορ ἔφερε τοὺς Ἰουδαίους αἰχμαλώτους εἰς τὴν Βαβυλῶνα, διέταξε νὰ ἐκλέξωσιν ἐκ τοῦ βασιλικοῦ αἵματος νέους Ἰουδαίους διὰ νὰ ἀνατραφῶσιν εἰς τὴν αὐλὴν του καὶ νὰ διδαχθῶσι τὴν ἐγγύριον σοφίαν. Ἐξελέγηθησαν δὲ ὁ Δανιήλ καὶ οἱ τρεῖς σύντροφοί του, Ἀνανίας, Μισαήλ καὶ Ἀζαρίας. Μετὰ τρία ἔτη ὁ Δανιήλ καὶ οἱ τρεῖς παῖδες παρουσιάσθησαν ἐνώπιον τοῦ Ναβουχοδονόσορος, ὁ ὁποῖος ἐθαύμασε διὰ τὰς προόδους αὐτῶν καὶ τοὺς ἀνεβίβασεν εἰς μεγάλα ἀξιώματα. Ἀλλὰ μεταξύ αὐτῶν διεκρίνετο ὁ Δανιήλ, ὁ ὁποῖος ἐκτὸς τῆς σοφίας ἔλαβεν ἀπὸ τὸν Θεὸν καὶ τὸ προφητικὸν χάρισμα. Ἐδειξε δὲ ὁ Δανιήλ ἐνωρὶς τὴν σοφίαν του. Γυνὴ τις ὠραιότατη καὶ εὐσεβῆς ὀνόματι Σωσάννα συκοφαντηθεῖσα διὰ πρᾶξιν κακῆν κατεδικάσθη εἰς θάνατον. Ὁ Δανιήλ κατώρθωσεν ἄποδειξιν τὴν ἀθωότητά της. Ἐξετάσας χωριστὰ ἕκαστον ἐκ τῶν κατηγορίων εὗρεν ὅτι αἱ μαρτυρίαι αὐτῶν ἦσαν ἀντιφατικαί. Τοιοῦτοτρόπως ἡ συκοφαντία ἔγινε φανερά· ἡ Σωσάννα ἐσώθη καὶ οἱ ψευδομάρτυρες

κατεδικάσθησαν κατὰ τὸν νόμον εἰς θάνατον. Ὁ Δα-
νιὴλ ἔδειξεν ὡσαύτως τὴν σοφίαν του ἐξηγήσας ἐνύ-
πνια τινὰ τοῦ Ναβουχοδονόσορος. Διὰ τοῦτο ὁ βασιλεὺς
τὸν ἀνύψωσεν εἰς μέγιστον ἀξίωμα καὶ τὸν ὠρίσε πρῶ-
τον μεταξὺ τῶν σοφῶν τῆς Βαβυλῶνος.

Ἡ. Οἱ τρεῖς παῖδες ἐν τῇ καμίνῳ.

Ὁ Ναβουχοδονόσορ ἐπιστρέφων νικητὴς ἔστησεν ἐν
τῷ μέσῳ τῆς πεδιάδος τὴν εἰκόνα αὐτοῦ χρυστὴν καὶ
ὑπερμεγέθη. Διέταξε δὲ νὰ ἔλθῃ ὄλος ὁ λαὸς νὰ τὴν
προσκυνήσῃ καὶ ὅστις παρακούσῃ νὰ ριφθῆ εἰς κάμι-

νον αναμμένην. Ὁ Δανιήλ ἦτο ἀπὸν οἱ δὲ τρεῖς παῖδες Ἀνανίας, Μισαήλ καὶ Ἀζαρίας παρήκουσαν, διότι δὲν ἤθελον νὰ παραβῶσι τὸν θεῖον νόμον καὶ νὰ προσκυνήσωσιν εἰδώλον. Τοῦτο μαθὼν ὁ βασιλεὺς διέταξε καὶ τοὺς ἔρριψαν εἰς τὴν ἀναμμένην κάμινον. Τὸ πῦρ ἦτο τότεν σφοδρὸν, ὥστε ὅλοι οἱ περίξ τῆς καμίνου ἐκάτησαν. Ἄγγελος δὲ Κυρίου καταβάς εἰς τὸ μέσον τῆς καμίνου ἐφύλαττεν ἀβλαβεῖς τοὺς τρεῖς παῖδας οἱ ὅποιοι περιπατοῦντες ἐν τῇ καμίνῳ ἔψαλλον καὶ ἐδόξαζον καὶ εὐλόγουν τὸν θεόν. Ὁ Ναβουχοδονόσορ ἰδὼν τοῦτο κατελήρηθη ἀπὸ θαυμασμὸν καὶ τρόμον καὶ ἠλευθέρωσεν ἀμέσως τοὺς τρεῖς παῖδας. Ἐξέδωκε δὲ διάταγμα ἐπιβάλλον θάνατον εἰς ἐκεῖνον, ὁ ὅποιος βλασφημήσῃ τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ τῶν τριῶν παιδῶν.

**δβ. Ὁ Δανιήλ ἐν τῷ λάκκῳ
τῶν λεόντων.**

Τὸν Ναβουχοδονόσορα διεδέχθη ὁ ἀκόλαστος υἱὸς του Βελτάσαρ. Ἐπ' αὐτοῦ ὁ βασιλεὺς τῶν Μήδων Δαρεῖος ἐκυρίευσεν τὴν Βαβυλῶνα. Ὁ Δαρεῖος ἐτίμησε μεγάλως τὸν Δανιήλ καταστήσας αὐτὸν ἓνα ἐκ τῶν τριῶν ἀρχόντων τοῦ ἀπεράντου βασιλείου του. Διὰ τοῦτο οἱ αὐλικοὶ ἐφθόνησαν τὸν Δανιήλ. Θέλοντες δὲ νὰ κατηγορήσωσι τὸν Δανιήλ ἔπεισαν τὸν Δαρεῖον νὰ

διατάξῃ ἐπὶ τριάκοντα ἡμέρας νὰ μὴ ζητήσῃ τις τί-

ποτε ἀπὸ ἄλλον ἐκτὸς τοῦ βασιλέως, ὅστις δὲ παρακούσῃ νὰ ρίπτεται εἰς τὸν λάκκον τῶν λεόντων. Ἐπειδὴ δὲ ὁ Δανιὴλ προσηύχετο τρεῖς τῆς ἡμέρας εἰς τὸν Θεόν, κατεμηνύθη ὡς παραβάτης τῆς διαταγῆς καὶ ἐρρίφθη εἰς τὸν λάκκον τῶν λεόντων. Ἄλλ' ὁ Θεὸς ἔφραξε τὰ στόματα τῶν λεόντων καὶ ὁ Δανιὴλ ἔμεινεν ἀβλαβής. Ὁ βασιλεὺς ἐλθὼν τὴν ἐπιούσαν εἰς τὸν λάκκον εὗρε μετὰ χαρᾶς ζῶντα τὸν Δανιὴλ. Ἐλευθερώσας δὲ αὐτὸν ἔρριψεν εἰς τὸν λάκκον τοὺς ἐχθρούς του, τοὺς ὁποίους ἀμέσως κατεσπάραξαν οἱ λέοντες. Ἐπειτα δὲ ὁ βασιλεὺς διέταξε νὰ λατρεύσωσιν εἰς ὅλον

τὸ κράτος τοῦ τὸν Θεὸν τοῦ Δαυιδ, διότι αὐτὸς εἶναι ὁ ἀληθινὸς καὶ αἰώνιος Θεός.

57. Ἐπιστροφή τῶν Ἰουδαίων

εἰς τὴν πατρίδα των.

Κύρος ὁ βασιλεὺς τῶν Περσῶν γενόμενος κύριος τῆς Βαβυλώνης ἐξέδωκε διάταγμα, διὰ τοῦ ὁποίου ἐδίδοτο εἰς τοὺς Ἰουδαίους ἡ ἄδεια νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς τὴν πατρίδα των καὶ ν' ἀνοικοδομήσωσιν τὸν ναὸν των. Πεντήκοντα χιλιάδες Ἰουδαῖοι ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ Ζοροβάβελ ἐπανῆλθον εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ καὶ ἤρχισαν ν' ἀνοικοδομῶσιν τὸν ναόν. Οἱ Σαμαρεῖται οἱ ἐχθροὶ τῶν Ἰουδαίων ἠθέλησαν νὰ λάβωσιν καὶ αὐτοὶ μέρος εἰς τὴν ἀνοικοδόμησιν τοῦ ναοῦ. Ἄλλ' οἱ Ἰουδαῖοι δὲν ἐδέχθησαν διὰ τοῦτο κατηγορήθησαν εἰς τὸν βασιλέα ὡς στασιασταὶ καὶ τοιοῦτοτρόπως τὸ ἔργον ἐμποδίσθη. Βραδύτερον ὅμως ἐδόθη καὶ πάλιν ἡ ἄδεια καὶ ὁ ναὸς ἀνοικοδομήθη. Τὰ ἐγκαίνια δὲ τοῦ ναοῦ ἐωρτάσθησαν μεγαλοπρεπῶς. Ἐκτοτε οἱ Ἰουδαῖοι ἠδύναντο νὰ λατρεύωσιν ἐλευθέρως τὸν Θεὸν αὐτῶν· ἔμενον δὲ πιστοὶ εἰς αὐτὸν καὶ δὲν ἀπεπλανήθησαν πλέον εἰς τὴν εἰδωλολατρείαν.

§ 8. Ἑσθήρ.

Πολλοὶ ἐκ τῶν Ἰουδαίων ἔμειναν εἰς τὴν Περσίαν αἰχμαλώτοι. Οἱ Ἰουδαῖοι οὗτοι ἔζων καλῶς· ἀλλ' ἐπὶ τοῦ βασιλέως Ἀρταξέρξου διέτρεξαν μέγαν κίνδυνον. Ὁ βασιλεὺς οὗτος ἀπέβαλε τὴν γυναικὰ του Ἀστίν ἕνεκα τῆς ὑπερηφάνειας τῆς. Ἐξέλεξε δὲ ὡς γυναικὰ τὴν ὠραιστάτην Ἰουδαίαν Ἑσθήρ, ἀνεψιὰν τοῦ Μαρδοχαίου. Ὁ Μαρδοχαῖος ἀνεκάλυψε ποτε συνωμοσίαν δύο αὐλικῶν ἐναντίον τοῦ βασιλέως. Οἱ συνωμῶται ἐτιμωρήθησαν, ἐσημειώθη δὲ εἰς τὰ χρονικά βιβλία τοῦ βασιλέως τὸ ὄνομα ἐκείνου, ὁ ὁποῖος ἀνεκάλυψε τὴν συνωμοσίαν. Ὁ Ἀρταξέρξης εἶχεν ὑψῶσαι ὑπεράνω ὅλων τῶν αὐλικῶν του τὸν Ἀμάν. Ὁ Ἀμάν ἐζήτηε νὰ τὸν προσκυνῶσιν ὅλοι, ἀλλ' ὁ Μαρδοχαῖος πιστὸς μένων εἰς τὸν νόμον τοῦ Θεοῦ δὲν ἤθελε νὰ προσκυνῇ ἄνθρωπον. Διὰ τοῦτο ὁ Ἀμάν ὀργισθεὶς ὠρκίσθη νὰ καταστρέψῃ ὅλους τοὺς Ἰουδαίους. Παρέστησεν εἰς τὸν βασιλέα ὅτι οἱ Ἰουδαῖοι ἐπιβουλεύονται τὴν ζωὴν του καὶ τοιοῦτοτρόπως ὁ βασιλεὺς ἐκδίδει διάταγμα, διὰ τοῦ ὁποῖου ἐπετρέπετο νὰ σφαγῶσιν οἱ Ἰουδαῖοι εἰς ὠρισμένην τινὰ ἡμέραν. Ὁ Μαρδοχαῖος προσφύγει εἰς τὴν Ἑσθήρ. Ἡ Ἑσθήρ σπεύδει ἀμέσως καὶ παρακαλεῖ τὸν βασιλέα νὰ σώσῃ τὸν θεῖόν της Μαρδοχαῖον καὶ τοὺς ἑταίρους της, οἱ ὅποιοι κινδυνεύουν νὰ κα-

ταστροφῶν ἕνεκα τῆς ὑπερηφανείας τοῦ Ἀμάν. Ὁ βασιλεὺς εἶχε κατὰ τύχην ἀναγνώσει τὰς ἡμέρας ἐκείνας εἰς τὰ χρονικά του τὴν εὐεργεσίαν, τὴν ὁποίαν ὁ Μαρδοχαῖος ἔκαμε πρὸς αὐτὸν ἀνακαλύψας τὴν συνωμοσίαν τῶν δύο αὐλικῶν. Ἐπειδὴ δὲ ὁ Μαρδοχαῖος ὄν εἶχεν ἀνταμειφθῆ, ὁ βασιλεὺς ἐξετέλεσε μετὰ χάρας τὴν παράκλησιν τῆς Ἐσθήρ. Ἀνακαλεῖ λοιπὸν ὁ βασιλεὺς τὸ διάταγμα καὶ διατάσσει νὰ φονευθῆ ὁ Ἀμάν καὶ νὰ κρεμασθῆ ἐπὶ τοῦ σταυροῦ ἐκείνου, τὸν ὅποιον ὁ Ἀμάν εἶχεν ἐτοιμάσει διὰ τὸν θάνατον τοῦ Μαρδοχαίου.

59. Οἱ Ἰουδαῖοι ὑπὸ τὸν μέγαν Ἀλέ-

ξινδρον καὶ τοὺς διαδόχους του.

Ὁ μέγας Ἀλέξανδρος καταλύσας τὸ Περσικὸν κράτος ἐγένετο κύριος καὶ τῆς Ἰουδαίας. Ἐν Ἱερουσαλήμ ὑπεδέχθη τὸν Ἀλέξανδρον ὁ ἀρχιερεὺς φέρων τὴν ἱερατικὴν στολὴν καὶ συνοδευόμενος ὑπὸ πλήθους ἱερέων καὶ λαϊκῶν. Ἐδειξε δὲ ὁ Ἀλέξανδρος μέγα σέβας πρὸς τὸν ἀρχιερέα καὶ τὴν ἰουδαϊκὴν θρησκείαν καὶ ἀφῆκε τοὺς Ἰουδαίους ἐλευθέρους νὰ τηρῶσι τὴν πάτριον αὐτῶν θρησκείαν. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἀλεξάνδρου οἱ Ἰου-

Ὁ Μωϋσῆς.

Ὅρα κείμενον σελ. 25.

δαῖτοι ὑπετάγησαν κατ' ἀρχάς μὲν εἰς τοὺς Πτολεμαίους βασιλεῖς τῆς Αἰγύπτου, ἔπειτα δὲ εἰς τοὺς Σελευκίδας βασιλεῖς τῆς Συρίας. Ὑπὸ τοὺς Πτολεμαίους οἱ Ἰουδαῖοι εὐημέρουν ὁμολογοῦντες ἐλευθέρως τὴν θρησκείαν των. Μόνον δὲ ἐπὶ Πτολεμαίου τοῦ Φιλοπάτορος ἐδιώχθησαν. Ἀλλ' οἱ Σελευκίδαι κατεδίωξαν σκληρῶς τοὺς Ἰουδαίους. Σέλευκος ὁ Φιλοπάτωρ ἀπέστειλε τὸν Ἡλιόδωρον εἰς Ἱερουσαλήμ διὰ νὰ συλήσῃ τὸν ἐκεῖ ναόν. Ἀλλ' ὁ Θεὸς ἐτιμώρησε τὸν Ἡλιόδωρον καὶ τοιοῦτοτρόπως ἀνεχώρησεν οὗτος ἄπρακτος. Ἀλλὰ τὸν φοβε-

ρώτατον διωγμὸν ὑπέμειναν οἱ Ἰουδαῖοι ἐπὶ Ἀντιόχου τοῦ Ἐπιφανοῦς. Ὁ ἀσεβὴς οὗτος βασιλεὺς ἦλθεν εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ καὶ κατέσφαξε πολλοὺς Ἰουδαίους. Ἐσύλησε δὲ καὶ ἐβεβήλωσε τὸν ναόν, τὸν ὅποιον ἀφιέρωσεν εἰς τὰ εἰδῶλα. Ἐξέδωκε δὲ διάταγμα, διὰ τοῦ ὁποίου διατάσσοντο οἱ Ἰουδαῖοι ν' ἀρνηθῶσι τὴν θρησκείαν των καὶ νὰ λατρεύσωσι τὰ εἰδῶλα· ὅστις δὲ παρήκουε κατεδικάζετο εἰς θάνατον. Ἔως οὗ δὲ ἐκτελεσθῆ τὸ διάταγμα του, ὠχύρωσε τὴν Ἱερουσαλήμ καὶ ἔθεσε φρουρὰν εἰς τὸ μέσον αὐτῆς.

60. Ἐλεάζαρος.

Πολλοὶ ἐκ φόβου ὑπήκουσαν· ἀλλὰ καὶ πολλοὶ ἀντέστησαν γενναίως. Μεταξὺ δὲ τούτων ἦτο καὶ ὁ γέρον Ἐλεάζαρος, ὁ ὅποιος ἐπροτίμησε νὰ ὑπομείνη βασάνους καὶ τὸν θάνατον παρά νὰ φάγη φαγητὰ, τὰ ὅποια ἀπηγόρευεν ὁ μωσαϊκὸς νόμος καὶ νὰ φανῆ τοιοῦτοτρόπως ὅτι ὑπήκουσεν εἰς τὸ διάταγμα τοῦ τυράννου. Ἡ προσποίησις, εἶπε, δὲν ἀρμόζει εἰς τὴν ἡλικίαν μου. Τί με ὠφελεῖ νὰ κερδήσω ὀλίγας ἐλεεινὰς ἡμέρας ζωῆς, νὰ μολύνω δὲ διὰ παντὸς τὸ ὄνομά μου καὶ νὰ δώσω κακὸν παράδειγμα εἰς πολλοὺς νέους. Ἀλλὰ καὶ ἂν ἀποφύγω τὴν τιμωρίαν τῶν ἀνθρώπων, πῶς θ' ἀποφύγω τὴν τιμωρίαν τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος, ὁ ὅποιος

τιμωρεῖ τὸ κακὸν καὶ ἐν τῇ παρουσίᾳ καὶ ἐν τῇ μελλούσῃ ζωῇ ; Διὰ τοῦτο ἀποθνήσκων γενναίως, καὶ ἄξια τοῦ γήρατός μου πράττω καὶ τοὺς νέους διὰ τοῦ παραδείγματός μου διδάσκω, ὅτι πρέπει μετὰ χαρᾶς καὶ μετὰ θάρρους ν' ἀποθνήσκωσιν ὑπὲρ τοῦ θεοῦ νόμου. Ταῦτα εἰπὼν παρεδόθη εἰς τοὺς τυράννους καὶ σκληρῶς βασανισθεὶς ἐξέπνευσεν.

ΣΙ. Ἡ Ἰουδαία μήτηρ καὶ οἱ ἑπτὰ

υἱοί της.

Ἐπίσης γενναίως ἀπέθανε τὸν μαρτυρικὸν θάνατον καὶ ἡ εὐσεβὴς Ἰουδαία μήτηρ μὲ τοὺς ἑπτὰ υἱοὺς της. Ἐν τῷ μέσῳ τῶν βασάνων ὁ μεγαλειότερος εἶπε πρὸς τὸν βασιλέα: Τί ζητεῖς ; Τί θέλεις νὰ μάθης ἀπὸ ἡμᾶς ; Εἴμεθα ἔτοιμοι ν' ἀποθάνωμεν παρὰ νὰ παραβῶμεν τὸν θεῖον νόμον. Τότε ὁ βασιλεὺς ὀργισθεὶς διέταξε καὶ τὸν ἡκροτηρίασαν καὶ τὸν ἔρριψαν αἱματοθύρτον εἰς λέβητα πυρακτωμένον. Τὰς φοβεράς ταύτας βασάνους ἐλέποντες ἡ μήτηρ καὶ οἱ λοιποὶ ἀδελφοὶ ἐνεθάρυναν ὁ εἰς τὸν ἄλλον νὰ ἀποθάνῃ γενναίως. Ὁ δεύτερος ἀκρωτηριασθεὶς ὡς ὁ ἀδελφός του, εἶπε πρὶν ἐκπνεύσῃ πρὸς τὸν βασιλέα, Βασιλεῦ κάκιστε, μᾶς φονεύεις εἰς τὸν κόσμον τοῦτον, ἀλλ' ὁ βασι-

λεύς τοῦ παντός θά μᾶς ἀναστήσῃ εἰς τὴν αἰώνιον ζωὴν. Τὴν αὐτὴν γενναιότητα ἔδειξαν καὶ οἱ ἄλλοι, ὥστε ὁ βασιλεὺς καὶ οἱ περὶ αὐτὸν ἔμειναν ἐκστατικοί. Εἶχον φρονεῦθῃ οἱ ἔξ μεγαλείτεροι ἀδελφοί, ὅτε ἤλθε καὶ ἡ σειρὰ τοῦ ἐβδόμου, ὁ ὁποῖος ἦτο νεώτατος. Τοῦτον ἐζήτησεν ὁ βασιλεὺς νὰ πείσῃ ὑποσχόμενος πλοῦτον καὶ τιμὰς.

Ἐπειδὴ δὲ δὲν ὑπήκουσε, παρεκάλεσεν ὁ βασιλεὺς τὴν μητέρα του νὰ πείσῃ τὸν υἱὸν τῆς καὶ νὰ τὸν σώσῃ. Ἄλλ' ἡ μήτηρ κλίναςα πρὸς τὸν υἱὸν τῆς, εἶπε πρὸς αὐτὸν εἰς τὴν πάτριον γλῶτταν, Τέκνον μου, ἀν ἀγάπῃς τὴν μητέρα σου, ἡ ὁποία σὲ ἐγέννησε, σὲ ἐθήλασε καὶ σὲ ἔθρεψεν ἕως εἰς αὐτὴν τὴν ἡλικίαν, ἀκουσόν μου. Ἴδε τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ τὰ λοιπὰ κτίσματα· ἀνάλογίσθητι ὅτι ὁ Θεὸς τὰ ἔκαμεν ἐκ τοῦ μηδενὸς καὶ τότε δὲν θά φοβῆθῃς τὸν δῆμιον. Φανοῦ ἄξιός τῶν ἀδελφῶν σου καὶ ὑπόμεινον τὸν θάνατον διὰ νὰ σὲ δεχθῶ μὲ τοὺς ἀδελφούς σου ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. Ταῦτα εἶπεν ἡ μήτηρ· τὸ δὲ παιδίον ἀνεφώνησε, Δὲν ὑπακούω εἰς τὸ πρόσταγμα τοῦ βασιλέως· ὑπακούω εἰς τὸν θεῖον νόμον. Ἄλλὰ σὺ ἄδικε καὶ παράνομε βασιλεῦ, φοβήθητι τὴν θείαν δίκην. Οἱ ἀδελφοί μου καὶ ἐγὼ ὑπομένοντες ὀλίγον μεταβαίνομεν εἰς τὴν αἰώνιον ζωὴν· σὺ ὅμως θά τιμωρηθῇς ἀπὸ τὸν δικαιοκρίτην Θεόν. Τότε ὀργισθεὶς ὁ βασιλεὺς διέταξε καὶ

τὸν ἐβασάνισαν περισσότερον ἀπὸ τοὺς ἄλλους. Καὶ ἡ εὐσεβὴς δὲ μήτηρ βασανισθεῖσα καὶ αὐτὴ ἐξέπνευσεν, ἀφοῦ εἶδεν ὅλους τοὺς υἱοὺς τῆς ἀποθνήσκοντας.

62. Οἱ Μακκαδαῖοι.

Ἰερεὺς τις ὀνόματι Ματταθίας μὴ δυνάμενος νὰ βλέπῃ τὰ δεινὰ, τὰ ὅποια οἱ ὁμοθενεῖς τοῦ ἔπασχον, ἔφυγεν εἰς τὸ ὄρος μὲ τοὺς πέντε υἱοὺς του. Ἐκεῖ δὲ ἦλθον καὶ πολλοὶ ἄλλοι εὐσεβεῖς καὶ φιλοπάτριδες Ἰουδαῖοι φεύγοντες τὴν τυραννίαν. Ὁ Ματταθίας καὶ οἱ περὶ αὐτὸν περιερχόμενοι τὴν χώραν κατέστρεφον τοὺς βωμοὺς τῶν εἰδώλων καὶ ὑπερήσπιζον τὸν νόμον τοῦ Θεοῦ. Γηράσας δὲ ὁ Ματταθίας ἐκάλεσε τοὺς υἱοὺς του καὶ εἶπε πρὸς αὐτοὺς, Τέκνα μου, βλέπετε ὅτι τυραννόμεθα καὶ διωκόμεθα. Ὑπερασπίσατε λοιπὸν γενναίως τὴν πίστιν καὶ τὴν πατρίδα μας. Ἐνθυμήθητε, τί ἔπραξαν οἱ πατέρες μας καὶ πῶς ἐδοξάσθησαν. Ὅσοι ἔχουν πεποιθήσιν εἰς τὸν Θεὸν σώζονται. Ἐχετε λοιπὸν θάρρος καὶ μὴ φοβεῖσθε τοὺς ἄσεβεῖς, διότι οἱ ἄσεβεῖς σήμερον ὑπάρχουν καὶ αὔριον ἀφανίζονται. Ὁ ἀδελφός σας Σίμων εἶναι συνετὸς καὶ ὑπακούετε εἰς αὐτὸν ὡς εἰς πατέρα. Ἰούδας δὲ ὁ Μακκαβαῖος εἶναι ἀνδρεῖος καὶ αὐτὸς θὰ ἦναι ἀρχηγός σας. Ἐπειτα εὐλόγησεν αὐτοὺς καὶ μετ' ὀλίγον ἀπέθανεν.

63. Ἰούδας ὁ Μακκαθαῖος.

Ὁ Ἰούδας ἐξεπλήρωσεν ἐπιτυχῶς τὸ ἔργον του. Ἐχων ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν του ἕξ χιλιάδας ἀνδρῶν περιήρχετο τὴν Ἰουδαίαν κρημνίζων τοὺς βωμοὺς τῶν εἰδώλων καὶ καταδιώκων τοὺς ἐχθρούς του. Ταῦτα μαθὼν ὁ Ἀντίοχος ἔπεμψε κατὰ τοῦ Ἰούδα τὸν Λυσίαν μὲ στρατὸν πολυάριθμον. Ἀλλ' ὁ Ἰούδας τὸν ἐνίκησε διὰ τῆς θείας βοηθείας. Μετὰ τινος ἄλλας νίκας ὁ Ἰούδας εἰσῆλθε νικηφόρος εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ. Καθαρίσας δὲ τὸν ἐρημωμένον ναὸν τοῦ Θεοῦ ἐτέλεσε τὰ ἐγκαίνια αὐτοῦ μὲ θυσίας ὀκταήμερους καὶ ἑορτὰς μεγαλοπρεπεῖς. Τὴν καταστροφὴν τοῦ στρατηγοῦ του μὴ δυνάμενος νὰ ὑποφέρῃ ὁ Ἀντίοχος ἔσπευσε μὲ στρατὸν μέγαν νὰ ἐξοντώσῃ τοὺς Ἰουδαίους καὶ νὰ καταστρέψῃ τὴν Ἱερουσαλήμ. Ἀλλ' ἐτιμωρήθη ἀπὸ τὸν Θεόν· διότι ἔπεσεν ἀπὸ τὴν ἄμαξάν του καὶ πληγῶθεις θανασίμως ἀπέθανεν. Ὁ διάδοχος δὲ αὐτοῦ Ἀντίοχος ὁ Εὐπάτωρ ἦλθε μὲ φοβερὰς δυνάμεις ἐναντίον τοῦ Ἰούδα. Ἀλλὰ μὴ δυνηθεὶς νὰ νικήσῃ αὐτὸν συνωμολόγησε μετ' αὐτοῦ εἰρήνην. Δημήτριος ὁ Σωτὴρ ὁ διαδεχθεὶς τὸν Ἀντίοχον ἔστειλε κατὰ τοῦ Ἰούδα τὸν στρατηγὸν του Βακχιδῆν μὲ στρατὸν πολύν. Οἱ περὶ τὸν Ἰούδα δειλιάσαντες διεσκορπίσθησαν, ὀλίγοι δὲ μόνον ἔμειναν πιστοὶ εἰς αὐτόν. Ἀλλ' ὁ γενναῖος Ἰού-

δας πολεμεί με τούς ὀλίγους του καί πίπτει ἐν τῇ μάχῃ νεκρός.

61. Ἰωνάθαν, Σίμων, Ὑρκανός.

Τὸν Ἰούδαν διεδέχθη ὁ ἀξίος αὐτοῦ ἀδελφός Ἰωνάθαν. Οὗτος νικήσας τὸν Βακχίδην, τὸν ἠνάγκασε νὰ συνωμολογήσῃ μετ' αὐτοῦ εἰρήνην καί ν' ἀφήτῃ ἐλευθέραν τὴν Ἰουδαίαν. Ἀλλ' ἐπὶ τέλους ἐδολοφονήθη ὁ Ἰωνάθαν ἀπὸ τὸν στρατηγὸν Τρύφωνα. Μετὰ τὸν Ἰωνάθαν ἀρχηγὸς τῶν Ἰουδαίων ἐγένετο ὁ τελευταῖος υἱὸς τοῦ Ματθαθία, ὁ Σίμων. Ἀλλ' ὀλίγον καιρὸν μόνον ἔμεινε εἰς τὴν ἀρχὴν ὁ Σίμων καὶ ἀπέθανε δολοφονηθεὶς καὶ αὐτὸς καὶ τὰ τέκνα του. Ἐν μόνον ἐκ τῶν τέκνων του διεσώθη, ὁ Ἰωάννης ὁ ἐπωνομασθεὶς Ὑρκανός, ὁ ὅποιος καὶ διεδέχθη τὸν πατέρα του. Ὁ Ὑρκανός ἐξεδίωξε καθ' ὀλοκληρίαν τοὺς Σύρους ἐκ τῆς Ἰουδαίας καὶ τοιοῦτοτρόπως τὸ Ἰουδαϊκὸν ἔθνος ἔγινε πάλιν μέγα καὶ ἰσχυρόν. Ἀλλὰ μετὰ τὸν Ὑρκανὸν ἐμφύλιοι ἐριδές καὶ σπαραγμοὶ ἐξησθέμισαν τοὺς Ἰουδαίους. Αἱ θρησκευτικαὶ δὲ αἵρέσεις τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων ἐξήλειψαν ἀπὸ τοὺς Ἰουδαίους τὴν ἀληθῆ εὐσέβειαν καὶ τὸν θρησκευτικὸν ζῆλον. Ἐπὶ τέλους οἱ Ῥωμαῖοι ὑποδουλώσαντες τοὺς Ἰουδαίους ἀνεκήρυξαν βασιλέα αὐτῶν τὸν Ἡρώδη, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐγεννήθη ὁ Σωτὴρ ἡμῶν, καθὼς προεῖπον οἱ προφῆται.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΧΩΡΙΑ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΓΡΑΦΗΣ

ΠΡΟΣ ΕΚΣΤΗΘΙΣ|Ν. (*)

1.

Ὡς ἐμεγαλύνθη τὰ ἔργα σου, Κύριε· πάντα ἐν σοφίᾳ ἐποίησας] (Ψαλμ. ργ'. 24).

Οἱ οὐρανοὶ διηγοῦνται δόξαν Θεοῦ· ποίησιν δὲ χειρῶν αὐτοῦ ἀναγγέλλει τὸ στερέωμα (Ψαλμ. ιή. 1).

Σὺ εἶ αὐτὸς Κύριος μόνος, σὺ ἐποίησας τὸν οὐρανὸν καὶ τὸν οὐρανὸν τοῦ οὐρανοῦ, καὶ πᾶσαν τὴν στίβιν αὐτῶν, τὴν γῆν καὶ πάντα ὅσα ἐστὶν ἐν αὐτῇ, τὰς θαλάσσας καὶ πάντα τὰ ἐν αὐταῖς· καὶ σὺ ζωοποιεῖς τὰ πάντα, καὶ σοὶ προσκυνοῦσιν αἱ στρατιαὶ τῶν οὐρανῶν (Νεεμ. θ'. 6).

2.

Οὐχὶ Θεὸς θέλων ἀνομίαν σὺ· οὐ παροικήσει σοι

(*) Ὁ σκοπὸς τῶν ἐντοῦθα παρατιθεμένων χωρίων τῆς ἁγίας Γραφῆς εἶναι διττός· 1) ἵνα ὁ διδάσκαλος ἐπισφραγίσῃ, ἐκάστοτε δι' αὐτῶν τὸ κυριώτατον ἠθικὸν συμπέρασμα τὸ πηγάζον ἐξ ἐκάστης παραγράφου· 2) ἵνα οἱ παῖδες ἐκστηθίζοντες τὰ προκείμενα χωρία ἐξοικειῶνται πρὸς τὴν γλῶσσαν τῆς ἁγίας Γραφῆς.

πονηρευόμενος, οὐδὲ διαμενοῦσι παράνομοι κατέναντι τῶν ὀφθαλμῶν σου (Ψαμ. ε΄ 5).

3.

Ἄνδρα αἱμάτων καὶ δόλιον ἐδελύσεται Κύριος (Ψαλμ. ε΄ 6).

4.

Καὶ ὁ κόσμος παράγεται, καὶ ἡ ἐπιθυμία αὐτοῦ· ὁ δὲ ποιῶν τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ μένει εἰς τὸν αἰῶνα (Α. Ἰωάν. β΄ 17).

5.

Πολλοὶ λογισμοὶ ἐν καρδίᾳ ἀνδρός· ἡ δὲ βουλή τοῦ Θεοῦ εἰς τὸν αἰῶνα μένει (Παροιμ. ιθ΄ 21).

Ὁ Θεὸς ὑπερηφάνοις ἀντιτάσσεται (Ἰακ. δ΄ 6).

6.

Ἐπίστευσεν Ἀβραάμ τῷ Θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην (Γεν. ιε΄ 6).

Ἴδού οἱ μακρύνοντες ἑαυτοὺς ἀπὸ τοῦ Θεοῦ ἀπολοῦνται (Ψαλ. οβ΄ 27).

7.

Πίστει προσενήνοχεν Ἀβραάμ τὸν Ἰσαάκ πειραζό-

μενος, και τὸν μονογενῆ προσέφερε λογισάμενος ὅτι
και ἐκ νεκρῶν ἐγείρειν δυνατὸς ὁ Θεός (Ἑβρ. ιά. 17).

8.

Γυναῖκα ἀνδρείαν τίς εὐρήσει ; Τιμιωτέρα δὲ ἐστὶ
λίθων πολυτελῶν ἢ τοιαύτη (Παροιμ. λά. 10).

9.

Μὴ νικῶ ὑπὸ τοῦ κακοῦ, ἀλλὰ νικά ἐν τῷ ἀγαθῷ
τὸ κακόν (Ῥωμ. ιβ'. 21).

10.

Μὴ οὐχὶ τὸν οὐρανὸν και τὴν γῆν ἐγὼ πληρῶ, λέ-
γει Κύριος (Ἱερειμ. κγ'. 24).

Πάντα ὅσα ἂν θέλητε ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἀνθρω-
ποι, οὕτω και ὑμεῖς ποιεῖτε αὐτοῖς (Ματθ. ζ'. 12).

11.

Ἴδοὺ δὴ τί καλόν, ἢ τί τερπνόν, ἀλλ' ἡ τοῦ κατοι-
κεῖν ἀδελφοὺς ἐπὶ τὸ αὐτό (Ψαλμ. ρλβ'. 1).

12.

Ἀγαθὸν ἀνδρὶ, ὅταν ἄρη ζυγὸν ἐν νεότητι αὐτοῦ
(Θρήν. Ἱερ. γ'. 27).

13.

Πῶς ποιήσω τὸ κακὸν καὶ ἀμαρτήσομαι ἐναντίον τοῦ Θεοῦ (Γεν. λθ'. 9).

Ἄποκάλυψον ἐπὶ Κύριον τὴν ὁδὸν σου, καὶ ἔλπισον ἐπ' αὐτὸν, καὶ αὐτὸς ποιήσει (Ψαλ. λς'. 5).

14.

Οὐκ ἀφελεῖ ὁ Θεὸς ἀπὸ δικαίων ὀφθαλμὸν αὐτῶν, καὶ καθιεῖ αὐτοὺς εἰς νίκης, καὶ ὑψωθήσονται (Ἰώβ. λς'. 7).

15—16.

Ἐὰν δ' ἀμάρτη εἰς σὲ ὁ ἀδελφός σου, ἐπιτίμησον αὐτῷ· καὶ ἐὰν μετανοήσῃ, ἄφες αὐτῷ (Λουκ. ιζ'. 3).

17—18.

Τὰ τέχνα μανθανέτωσαν ἀμοιβὰς ἀποδιδόναι τοῖς γονεῦσι· τοῦτο γάρ ἐστι καλὸν καὶ ἀπόδεκτον ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ (Α. Τιμ. ε'. 4).

19—20.

Πίστει Μωσῆς μέγας γενόμενος ἠρνήτατο λέγεσθαι υἱὸς θυγατρὸς Φαραῶ, μᾶλλον ἐλόμενος συγκακουχεῖσθαι τῷ λαῷ τοῦ Θεοῦ, ἢ πρόσκαιρον ἔχειν ἀμαρτίας

ἀπόλαυσιν. Πίστει κατέλιπεν Αἴγυπτον, μὴ φοβηθεὶς τὸν θυμὸν τοῦ βασιλέως, τὸν γὰρ ἀόρατον ὡς ὄρων ἐκαρτέρησε (Ἐβρ. ιά. 25—27)..

21.

Ἀποκαλύπτεται ὀργὴ Θεοῦ ἀπ' οὐρανοῦ ἐπὶ πᾶσαν ἀτέλειαν καὶ ἀδικίαν (Ῥωμ. ά. 18).

22.

Πᾶσα δόσις ἀγαθὴ καὶ πᾶν δῶρημα τέλειον ἄνωθεν ἐστὶ καταβαῖνον ἀπὸ τοῦ πατρὸς τῶν φώτων (Ἰάκ. ά. 17).

23.

Ὁ νόμος ἅγιος καὶ ἡ ἐντολὴ ἁγία καὶ δικαία καὶ ἀγαθὴ (Ῥωμ. ζ'. 12).

Ὁ νόμος διὰ Μωσέως ἐδόθη, ἡ χάρις καὶ ἡ ἀλήθεια διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐγένετο (Ἰωάν. ά. 17).

24.

Υἱοὺς ἐγέννησα καὶ ὕψωσα, αὐτοὶ δὲ με ἠθέτησαν (Ἡσαΐας).

Καὶ ἤλλαξαν τὴν δόξαν τοῦ ἀφθάρτου Θεοῦ ἐν ὁμοιώματι εἰκόνης φθαρτοῦ ἀνθρώπου καὶ πετεινῶν καὶ τετραπόδων καὶ ἐρπετῶν (Ῥωμ. ά. 23).

25.

Εἰ ὁ Θεὸς ὑπὲρ ἡμῶν, τίς καθ' ἡμῶν; (Ῥωμ. ἡ. 31).

Παντί δὲ ᾧ ἐδόθη πολὺ, πολὺ ζητηθήσεται παρ' αὐτοῦ (Λουκ. ιβ'. 48).

26.

Πᾶσα ψυχὴ ἐξουσίαις ὑπερεχούσαις ὑποταστέσθω. Ὁ ἀντιτασσόμενος τῇ ἐξουσίᾳ τῇ τοῦ Θεοῦ διαταγῇ ἀνθέστηκε (Ῥωμ. ιγ'. 1. 2).

Ἐὰν εἰσακούσητε τὰς ἐντολὰς Κυρίου τοῦ Θεοῦ ὑμῶν, ἀγαπᾶν Κύριον τὸν Θεὸν ὑμῶν, πορεύεσθε ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ καὶ φυλάσσειν τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ, ζήσετε καὶ πολλοὶ ἔσεσθε καὶ εὐλογῆσει ὑμᾶς Κύριος ὁ Θεὸς σου ἐν πάσῃ τῇ γῆ. Καὶ ἐὰν μὴ εἰσακούσης καὶ πλανηθεὶς προσκυνήσης θεοῖς ἑτέροις, καὶ λατρεύσης αὐτοῖς, ἀναγγέλλω σοι σήμερον, ὅτι ἀπωλεία ἀπολειῖσθε, καὶ οὐ μὴ πολυήμεροι γένησθε ἐπὶ τῆς γῆς.

27.

Ἴσθι πεποιθὼς ἐν ὄλῃ καρδίᾳ ἐπὶ Θεῷ. (Παροιμ. γ'. 5).

Φοβερὸς Κύριος καὶ σφόδρα μέγας καὶ θαυμαστὴ ἡ δυναστεία αὐτοῦ (Σιράχ μγ'. 29).

28.

Ὁ ὑπομείνας εἰς τέλος οὗτος σωθήσεται (Ματθ. ι. 22).

Ὡς τῷ Κυρίῳ ἔδοξεν, οὕτω καὶ ἐγένετο, εἴη τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου εὐλογημένον (Ἰωβ. ἀ. 21).

29.

Δικαιοσύνη ὑφὸ ἔθνος· ἔλασσοῦσι δὲ φυλάς ἀμαρτίαι (Παροιμ. ιδ'. 34).

30.

Ταπεινώθητε ἐνώπιον τοῦ Κυρίου, καὶ ὑψώσει ὑμᾶς (Ἰακώβ. δ'. 10).

31.

Κύριε, διδάξον ἡμᾶς προσεύχεσθαι (Λουκ. ια'. 1).

32.

Ὡςπερ σκόληξ ἐν ξύλῳ, οὕτως ἄνδρα ἀπόλλυσι γυνὴ πονηρὰ καὶ κακοποιὸς (Παροιμ. κέ. 20).

33.

Μὴ ἀγαπῶμεν λόγῳ μηδὲ γλώσσῃ, ἀλλ' ἔργῳ καὶ ἀληθείᾳ (Α'. Ἰωάν. γ'. 18).

34.

Τὰ τέχνα ὑπακούετε τοῖς γονεῦσι κατὰ πάντα τοῦ το γάρ ἐστίν εὐάρεστον τῷ Κυρίῳ.

Βασιλεὺς φρόνιμος εὐστάθεια δήμου (Σοφ. Σολομ.
5'. 26).

35.

Καὶ νῦν βασιλεῖς σύνετε· παιδεύθητε πάντες οἱ κρί-
νοντες τὴν γῆν (Ψαλμ. 6'. 10).

36.

Σὺ ἔρχῃ πρὸς με ἐν ρομφαίᾳ καὶ ἐν δόρατι καὶ ἐν
ἀσπίδι, καὶ γὼ πορεύομαι πρὸς σέ ἐν ὀνόματι Κυρίου τοῦ
Θεοῦ ἡμῶν (Α. Βασιλ. ιζ').

37.

Ἐὰν ταῖς γλώσσαις τῶν ἀνθρώπων λαλῶ καὶ τῶν
ἀγγέλων, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, γέγονα χαλκὸς ἤχων
ἢ κύμβαλον ἀλαλάζον. Καὶ ἐὰν ἔχω προφητείαν καὶ
εἰδῶ τὰ μυστήρια πάντα καὶ πᾶσαν τὴν γνῶσιν καὶ
ἐὰν ἔχω πᾶσαν τὴν πίστιν, ὥστε ὄρη μεθιστάνειν,
ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, οὐδὲν εἰμι. Καὶ ἂν φωμίζω πάν-
τα τὰ ὑπάρχοντά μου, καὶ ἐὰν παραδῶ τὸ σῶμά
μου, ἵνα καυθῆσωμαι, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, οὐδὲν ὠ-
φελουμαι. Ἡ ἀγάπη μακροθυμεῖ, χρηστεύεται· ἡ ἀ-
γάπη οὐ ζηλοῖ· ἡ ἀγάπη οὐ περπερεύεται, οὐ φυσιοῦ-
ται, οὐκ ἀσχημονεῖ, οὐ ζητεῖ τὰ ἑαυτῆς, οὐ παροξύ-

νεται, οὐ λογίζεται τὸ κακὸν, οὐ χαίρει ἐπὶ τῇ ἀδικίᾳ, συγχαίρει δὲ τῇ ἀληθείᾳ, πάντα στέγει, πάντα πιστεύει, πάντα ἐλπίζει, πάντα ὑπομένει. Ἡ ἀγάπη οὐδέποτε ἐκπίπτει. (Α. Κορ. ιγ'. 1—8).

38.

Οἱ σπείροντες ἐν δάκρυσιν, ἐν ἀγαλλιᾷσει θεριοῦσι πορευόμενοι ἐπορεύοντο καὶ ἔκλαιον βάλλοντες τὰ σπέρματα αὐτῶν, ἐρχόμενοι δὲ ἤξουσιν ἐν ἀγαλλιᾷσει, αἶροντες τὰ δράγματα αὐτῶν (Ψαλμ. ρκέ. 5).

39.

Ὁ δοκῶν ἐστάναι βλεπέτω μὴ πέσῃ (Α. Κορ. ι. 12).

Ὁ ἀτιμάζων πατέρα καὶ ἀπωθούμενος μητέρα αὐτοῦ, καταισχυνηθήσεται καὶ ἐπονείδιστος ἔσται (Παροιμ. θ'. 26).

40.

Ἔμεῖς ἐβουλεύσασθε κατ' ἐμοῦ εἰς πονηρά, ὁ δὲ Θεὸς ἐβουλεύσατο περὶ ἐμοῦ εἰς ἀγαθὰ (Γεν. ν'. 20).

41.

Ἡ δὲ ἀνωθεν σοφία πρῶτον μὲν ἀγνή ἐστίν, ἔπειτα εἰρηνικὴ, ἐπεικὴς, εὐπειθής, μεστὴ ἐλέους καὶ καρπῶν ἀγαθῶν, ἀδιάκριτος καὶ ἀνυπόκριτος (Ἰακ. γ'. 17)

42.

Εἰ ὁ οὐρανὸς καὶ ὁ οὐρανὸς τοῦ οὐρανοῦ οὐκ ἀρξέ-
σουσί σοι, Κύριε, καὶ τίς ὁ οἶκος οὗτος ὃν ὠκοδόμησα
(Β. Παραλ., στ', 18).

43.

Μὴ καυχάσθῃ ὁ σοφὸς ἐν τῇ σοφίᾳ αὐτοῦ, καὶ μὴ
καυχάσθῃ ὁ ἰσχυρὸς ἐν τῇ ἰσχυρίᾳ αὐτοῦ, καὶ μὴ καυ-
χάσθῃ ὁ πλούσιος ἐν τῷ πλούτῳ αὐτοῦ, ἀλλ' ἢ ἐν
τούτῳ καυχάσθῃ ὁ καυχόμενος, συνιεῖν καὶ γινώσκειν,
ὅτι ἐγὼ εἰμι Κύριος ὁ ποιῶν ἔλεος καὶ κρῖμα καὶ δι-
καισύνην ἐπὶ τῆς γῆς (Ἱερεμ., θ', 23, 24).

44.

Πᾶσα βασιλεία μερισθεῖσα καθ' ἑαυτῆς ἐρημοῦται·
καὶ πᾶσα πόλις ἢ οἰκία μερισθεῖσα καθ' ἑαυτῆς οὐ
σταθήσεται (Ματθ., ιβ', 25).

45.

Οὐχ οὕτως οἱ ἀσεβεῖς, οὐχ οὕτως, ἀλλ' ἢ ὡς ὁ
χνοῦς, ὃν ἐκρίπτει ὁ ἄνεμος ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς.
Γινώσκει Κύριος ὁδὸν δικαίων, καὶ ὁδὸς ἀσεβῶν ἀπολεί-
ται (Ψαλμ., α', 4, 6).

Ὁ σπείρων φαῦλα θερίσει κακὰ (Παροιμ. κβ'. 8).

47.

Βασιλεὺς ἀπαιδευτος ἀπολεῖ τὸν λαὸν αὐτοῦ (Σιρ. ι. 3).

48. 49. 50.

Κακοπραγία περιστρέφει θρόνους δυναστῶν. Ἀκούετε οὖν βασιλεῖς καὶ σύνετε· ὅτι ὑπηρεῖται ὄντες τῆς τοῦ Κυρίου βασιλείας οὐκ ἐκρίνατε ὀρθῶς οὐδὲ ἐφυλάξατε νόμον, οὐδὲ κατὰ τὴν βουλήν τοῦ ὑψίστου ἐπορεύθητε. Φρικτῶς καὶ ταχέως ἐπιστήσεται ὑμῖν ὄλεθρος, τι κρίσις ἀπότομος ἐν τοῖς ὑπάρχουσι γίνεται, καὶ τοῖς κραταιοῖς ἰσχυρὰ ἐφίσταται ἔρευνα (Σοφ. Σολ. 23. 5'. 2).

51

Ἐγὼ Κύριος ἐτάζων καρδίας καὶ δοκιμάζων νεφροὺς, τοῦ δοῦναι ἐκάστῳ κατὰ τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ, καὶ κατὰ τοὺς καρποὺς τῶν ἐπιτηδευμάτων αὐτοῦ (Ἰερ. ιζ'. 10).

52.

Εὐλογητὸς Κύριος ὁ Θεὸς Ἰσραὴλ, ὃς ἀπέστειλέ σε σήμερον εἰς ἀπάντησιν ἐμοί, καὶ εὐλογητὸς ὁ τρόπος σου καὶ εὐλογημένη σὺ ἡ ἀποκωλύουσα με σήμερον μὴ εἰσελθεῖν εἰς αἵματιν (Α. Βασ. κέ. 23).

53.

Τέλος λόγου τὸ πᾶν ἄκουε· τὸν Θεὸν φοβοῦ καὶ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ φύλασσε (Ἐκκλ. 15'. 13).

54.

Οὐδένα ἀγαπᾷ ὁ Θεὸς, εἰμὶ τὸν σοφίᾳ συνοικοῦντα· σοφίας οὐ κατισχύει κακὰ (Σοφ. Σολ. ζ'. 28).

55.

Οὐκ ἔστι Θεὸς ἕτερος, ὅστις δυνήσεται ρύσασθαι οὕτως (Δανιήλ γ'. 29).

56.

Καὶ ἀνηνέχθη Δανιήλ ἐκ τοῦ λάκκου, καὶ πᾶσα διαφθορὰ οὐχ εὔρεθη ἐν αὐτῷ, ὅτι ἐπίστευσεν ἐν τῷ Θεῷ αὐτοῦ (Δανιήλ ζ'. 23).

57.

Εἰσήκουσε Κύριος τῆς φωνῆς τοῦ κλαυθμοῦ μου, ἤκουσε Κύριος τῆς δεήσεώς μου, Κύριος τὴν προσευχήν μου προσεδέξατο (Ψαλμ. 5'. 9).

58.

Λάκκον ὠρυξε καὶ ἀνέσκαψεν αὐτὸν, καὶ ἐμπεσεῖται εἰς βόθρον ὃν εἰργάσατο (Ψαλμ. 16).

59.

Μακάριοι οἱ δεδιωγμένοι ἕνεκεν δικαιοσύνης· ὅτι αὐτῶν ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν (Ματθ. ἐ. 10).

Καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων διὰ τὸ ὄνομά μου (Ματθ, ἰ. 22).

60.

Τῷ Κυρίῳ φανερόν ἐστιν, ὅτι δυνάμενος ἀπολυθῆναι τοῦ θανάτου, σκληρὰς ὑποφέρω κατὰ τὸ σῶμα ἀλγηδόνας μαστιγούμενος, κατὰ ψυχὴν δὲ ἠδέως διὰ τὸν αὐτοῦ φόβον ταῦτα πάσχω (Β. Μακκαβ, στ'. 30).

61.

Ἵπεραγόντως δὲ ἡ μήτηρ θαυμαστὴ καὶ μνήμης ἀγαθῆς ἀξία, ἣτις ἀπολλυμένους υἱοὺς ἐπτὰ συνορῶσα μιᾶς ὑπὸ καιρὸν ἡμέρας εὐψύχως ἔφερε διὰ τὰς ἐπὶ Κυρίου ἐλπίδας (Β. Μακκαβ. ζ'. 20).

62. 63.

Ἔτοιμοι γὰρ ἀποθνήσκειν ἐσμέν ἢ πατρώους νόμου παραβαίνειν (Β. Μακκαβ. ζ'. 2).

Τὸν ἀγῶνα τὸν καλὸν ἠγωνίσμαι, τὸν δρόμον τετέλεκα, τὴν πίστιν τετήρηκα· λοιπὸν ἀπόκειται μοι ὁ τῆς

δικαιοσύνης στέφανος, ὃν ἀποδώσει μοι ὁ Κύριος ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, ὁ δίκαιος κριτής· οὐ μόνον δὲ ἐμοί, ἀλλὰ καὶ πᾶσι τοῖς ἠγαπηκóσι τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ (B. Τομ. δ'. 7. 8).

64.

Οὐκ ἐκλείψει ἄρχων ἐξ Ἰουδα, καὶ ἠγούμενος ἐκ τῶν μηρῶν αὐτοῦ, ἕως ἂν ἔλθῃ ᾧ ἀπόκειται· καὶ αὐτὸς προσδοκία ἐθνῶν (Γεν. μθ'. 10).

Καὶ ἀποκαλύψει Κύριος τὸν βραχίονα αὐτοῦ τὸν ἅγιον ἐνώπιον πάντων τῶν ἐθνῶν, καὶ ὄψονται πάντα τὰ ἄκρα τῆς γῆς τὴν σωτηρίαν τὴν παρὰ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν (Ἦσ. νδ'. 10).

ΤΕΛΟΣ